

5 september 2024

Oorspronkelijke taal: Nederlands

COI FOCUS

ETHIOPIE

De situatie van Tigrayanen in Addis Abeba

Disclaimer:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomststanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen.

De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vermeld worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding	4
1. Situatieschets voorafgaand aan de onderzoeksperiode.....	6
1.1. Situatieschets tijdens het conflict (november 2020 – november 2022)	6
1.2. Situatieschets in de eerste zes maanden na het conflict (tot mei 2023)	7
2. Situatie tijdens de onderzoeksperiode (mei 2023 – mei 2024)	9
2.1. Algemene situatie voor Tigrayanen in de hoofdstad	9
2.2. Politieke representatie van Tigrayanen in de hoofdstad	12
2.3. Detentie van Tigrayanen in het kader van de oorlog	13
2.3.1. Burgers.....	13
2.3.2. (Ex-)militairen	14
2.4. Arrestaties in de hoofdstad	16
3. Terugkeer van Tigrayanen naar Addis Abeba	23
Samenvatting.....	27
Bibliografie	29

Lijst van afkortingen

ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
AI	Amnesty International
AMIF	Asylum, Migration and Integration Fund
CoHA	Cessation of Hostilities Agreement
CPJ	Committee to Protect Journalists
EEPA	Europe External Programme for Africa
EHRC	Ethiopian Human Rights Commission
ENDF	Ethiopian National Defence Forces
EPO	Ethiopian Peace Observatory
EPRDF	Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front
HoPR	House of People's Representatives
HRW	Human Rights Watch
IDP	<i>internally displaced person</i>
IOM	International Organization for Migration
NEBE	National Election Board Ethiopia
NISS	National Intelligence and Security Service
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
RRS	Refugees and Returnees Service
TDF	Tigray Defence Forces
TIRA	Tigray Interim Regional Administration
TPLF	Tigray People's Liberation Front
UNHCR	Office of the United Nations High Commissioner for Refugees
USDoS	United States Department of State
VOA	Voice of America

Inleiding

Deze COI Focus beschrijft de situatie van Tigrayanen in de Ethiopische hoofdstad Addis Abeba. Dit rapport is een update van de COI Focus *Ethiopië. De situatie van Tigreërs in Addis Abeba* van 23 juni 2023. Het behandelt de periode van mei 2023 tot mei 2024. Cedoca rondde het onderzoek af op 27 juni 2024.

Nederlandstalige bronnen gebruiken doorgaans de term Tigreërs om personen uit de regio Tigray aan te duiden. Om verwarring met de etnische Tigre van Eritrea te vermijden, hanteert Cedoca in dit document de term Tigrayanen die dichter aanleunt bij het Engelse *Tigrayans*.

De COI Focus bestaat uit drie delen. Het eerste deel geeft een kort overzicht van de situatie van Tigrayanen in de periode sinds het uitbreken van de vijandelijkheden in Tigray in november 2020 tot april 2023, zes maanden na het staakt-het-vuren. Vervolgens gaat het tweede deel in op de situatie van Tigrayanen in de hoofdstad in de onderzoeksperiode van mei 2023 tot mei 2024. Het derde deel focust op de situatie van Tigrayanen die terugkeren vanuit het buitenland.

Cedoca raadpleegde Ethiopische en internationale media zoals onder meer Addis Standard, BBC Amharic, Borkena, Reuters en UMD Media. Daarnaast maakte Cedoca gebruik van berichten en rapporten van internationale organisaties zoals Human Rights Watch (HRW), Amnesty International (AI) en International Crisis Group (ICG) en van de rapportering van andere Europese lidstaten.

Na de ondertekening van het staakt-het-vuren en vredesverdrag in november 2022 (het Cessation of Hostilities Agreement, CoHA) namen de berichten over arrestaties en geweld tegen Tigrayanen buiten de regio Tigray af in de nationale en internationale pers en op sociale media. Cedoca voerde een fact-findingmissie (FFM) uit naar Ethiopië van 14 tot 24 november 2023 om onder meer rond dit thema informatie in te winnen. Deze missie is ondernomen met de financiële steun van het Europese Asylum, Migration and Integration Fund (AMIF). Cedoca verkreeg informatie van vier Ethiopische mensenrechtenorganisaties (A, B, C en D) gebaseerd in Addis Abeba, een mensenrechtenonderzoeker van Tigray-afkomst die in Addis Abeba woont, een groep politieke waarnemers, een Tigrayaan werkzaam voor een internationale organisatie in Addis Abeba, een journalist van Tigray-afkomst in Addis Abeba en een Tigrayaanse activist en econoom. Al deze contacten wensen anoniem te blijven vanuit veiligheidsoverwegingen.

Om een beter beeld te krijgen van de situatie van Tigrayanen in Addis Abeba na november 2023, contacteerde Cedoca een aantal van deze contacten opnieuw in juni 2024. Daarnaast deed Cedoca beroep op een advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E). Cedoca legde hen de volgende vragen voor:

- Hoe zou u de huidige situatie van Tigrayanen in Addis Abeba anno 2024 omschrijven? Genieten ze dezelfde rechten en vrijheden als anderen in de hoofdstad?
- Zitten er nog Tigrayanen, gearresteerd in verband met het conflict in het noorden, vast in Ethiopië?
- Is er sprake van arrestaties van Tigrayanen in de hoofdstad in de onderzoeksperiode (mei 2023 – mei 2024)? Worden er (incidentele) arrestaties verricht van Tigrayanen op grond van hun etnische achtergrond of (vermoedelijke) politieke overtuiging?
- Lopen Tigrayanen bij een terugkeer vanuit het buitenland een risico op intimidatie, geweld, arrestatie of detentie bij aankomst of daarna in Addis Abeba?

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Ethiopië voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen zouden voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan zal Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bijwerken.

1. Situatieschets voorafgaand aan de onderzoeksperiode

1.1. Situatieschets tijdens het conflict (november 2020 – november 2022)

De vijandelijkheden in de noordelijke regio Tigray die starten in november 2020, gaan gepaard met repressie en arrestaties van Tigrayanen in de rest van het land.¹ Antipathie voor het Tigray People's Liberation Front (TPLF), die als dominante factie binnen het Ethiopian People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF) Ethiopië op nietsontziende wijze regeerde van 1991 tot 2019, is volgens ICG wijdverbreid in de hoofdstad en elders in het land.²

Onder het bewind van de EPRDF bemachtigden veel Tigrayanen sleutelposities binnen de politie, veiligheidstroepen en het diplomatieke korps. Reeds in de aanloop naar het conflict in Tigray zijn Tigrayanen op deze posities ontslagen of gearresteerd.³ De arrestatiecampagnes van Tigrayanen tijdens het conflict varieerden in omvang en gebeurden in golven. Deze verschillende episodes lopen in lijn met de gebeurtenissen op het slagveld.⁴

De eerste golf valt samen met de start van de vijandelijkheden en volgt op de aanval van het TPLF op een militaire basis van de Ethiopian National Defence Forces (ENDF) op 4 november 2020. Duizenden Tigrayanen, voornamelijk militair personeel, zijn opgepakt en ondergebracht in detentiecentra in het hele land op beschuldiging van verraad.⁵

Een tweede golf arrestaties begint in juli 2021. Nadat de Tigray Defence Forces (TDF)⁶ eind juni 2021 de regionale hoofdstad Mekelle herovert, pakken de autoriteiten duizenden Tigrayanen in het hele land willekeurig op en brengen hen over naar geheime locaties.⁷ Opgepakte Tigrayanen getuigen na hun vrijlating in oktober 2021 over martelingen en onmenselijke omstandigheden in detentie.⁸ Daags na de inname van Mekelle eind juni 2021 bevriezen de autoriteiten een aanzienlijk aantal bankrekeningen geopend in de regionale staat Tigray en sluiten ze ook tientallen bedrijven, winkels en bars van Tigrayanen in Addis Abeba.⁹

Naarmate de TDF erin slaagt verder door te dringen in de regio Amhara in oktober 2021 en de hoofdstad Addis Abeba bedreigt, neemt de repressie tegen Tigrayanen toe.¹⁰ Begin november 2021 kondigen de autoriteiten een nationale noodtoestand af. De gezamenlijke taskforce, die volgens de staatsmedia is opgericht om de vrede en veiligheid van de stad Addis Abeba te bewaren, kondigt intensievere juridische maatregelen aan tegen degenen die het TPLF steunen.¹¹ Volgens HRW en AI arresteren veiligheidsdiensten in de hoofdstad massaal en willekeurig Tigrayanen als onderdeel van een repressief optreden tegen de etnische groep. De arrestaties gebeuren via huiszoekingen door veiligheidstroepen, met steun van burgerwachten die de identiteitsbewijzen van mensen op straat

¹ Utrikesmagasinet (Tronvoll K.), 11/11/2020, [url](#); Reuters, 17/06/2022, [url](#); HRW, 18/08/2021, [url](#)

² ICG, 10/12/2021, [url](#)

³ Utrikesmagasinet (Tronvoll K.), 11/11/2020, [url](#)

⁴ Lifos, 28/02/2023, [url](#)

⁵ AP, 29/04/2021, [url](#); Reuters, 07/05/2021, [url](#)

⁶ De strijdende Tigray-troepen bestaan uit een bredere groep actoren dan enkel TPLF-leden en -sympathisanten. Leden van oppositiepartijen, artiesten, journalisten, ambtenaren en voormalige TPLF-leden zijn verenigd onder de TDF. ICG, 02/04/2021, [url](#)

⁷ African Arguments, 25/10/2021, [url](#); AI, 16/07/2021, [url](#); HRW, 30/07/2021, [url](#); HRW, 18/08/2021, [url](#)

⁸ African Arguments, 25/10/2021, [url](#)

⁹ Addis Fortune, 03/07/2021, [url](#); Reuters, 07/05/2021, [url](#); Addis Fortune, 11/07/2021, [url](#); AP, 13/07/2021, [url](#); Al Jazeera, 14/07/2021, [url](#); HRW, 18/08/2021, [url](#)

¹⁰ African Arguments, 25/10/2021, [url](#)

¹¹ Addis Standard, 02/11/2021, [url](#)

controleren.¹² Volgens The New York Times (NYT) zijn Tigrayanen het doelwit van de politie op basis van een mix van hints: familienamen, details op identiteitskaarten en rijbewijzen, de manier waarop ze Amhaars spreken.¹³ De meeste gedetineerden worden vastgehouden zonder aanklacht en zonder toegang tot een advocaat of familie.¹⁴ De federale regering ontkent elke vorm van etnische profilering.¹⁵ Volgens lokale en internationale mensenrechtenorganisaties zijn de eerste weken van november 2021 minstens 1.000 Tigrayanen gearresteerd.¹⁶ De Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN (Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, OHCHR) beschuldigt de Ethiopische autoriteiten er midden november 2021 van de buitensporig ruime voorwaarden van de noodtoestand te gebruiken om burgers op te pakken op de loutere verdenking dat ze het TPLF steunen.¹⁷ Het OHCHR registreert in de periode van 22 november 2021 tot 28 februari 2022 meer dan 15.000 willekeurige arrestaties en detenties in het kader van de door de regering afgekondigde noodtoestand. De meesten zijn gewone burgers van Tigray-etnie, aldus het OHCHR.¹⁸ Onderzoek door Reuters naar de arrestatie en detentie van duizenden Tigrayanen in Ethiopië besluit dat het tussen november 2021 en februari 2022 om minstens 18.000 burgers gaat.¹⁹

Een groot deel van de gedetineerde Tigrayanen zou zijn vrijgelaten in de maanden volgend op de opheffing van de noodtoestand eind februari 2022. Uit onderzoek van Reuters blijkt dat zo'n 9.000 Tigrayanen in juni 2022 nog steeds in hechtenis zitten, in een twaalftal locaties verspreid over het land. Minstens 17 Tigrayanen zijn omgekomen in detentie, sommige getuigen halen tot 63 sterfgevallen aan, aldus Reuters.²⁰

In de nasleep van de hernieuwde vijandelijkheden eind augustus 2022 neemt het aantal arrestaties opnieuw toe in de vroege herfst van 2022. Tijdens een FFM van de Zweedse COI-dienst Lifos naar Ethiopië in oktober - november 2022 vermelden verschillende bronnen een stijging van het aantal arrestaties in de tweede helft van 2022, zij het niet in dezelfde mate als tijdens de noodtoestand. Twee westerse ambassades geven aan dat relatief snel na de hervatting van de vijandelijkheden op 24 augustus 2022 een stijging optreedt.²¹ Een derde ambassade en een internationale organisatie spreken over een stijging in september 2022. Op het moment van de missie zelf, eind oktober - begin november 2022, is volgens de bronnen die Lifos tijdens de missie spreekt, geen sprake van een grootschalige arrestatiecampagne. Bronnen vermelden wel dat er nog arrestaties plaatsvinden.²²

1.2. Situatieschets in de eerste zes maanden na het conflict (tot mei 2023)

Op 2 november 2022 tekenen het TPLF en de federale regering van Ethiopië een vredesovereenkomst in Pretoria, Zuid-Afrika (het Cessation of Hostilities Agreement, CoHA). Tien dagen later volgt de ondertekening van een uitvoeringsovereenkomst in Nairobi, Kenia.²³

¹² AI, 12/11/2021, [url](#); HRW, 08/11/2021, [url](#)

¹³ NYT, 17/11/2021, [url](#)

¹⁴ Ethiopia Insight (Sew M.), 11/02/2022, [url](#); NYT, 12/12/2021, [url](#)

¹⁵ Addis Standard, 13/11/2021, [url](#)

¹⁶ BBC, 21/11/2021, [url](#); Al Jazeera, 10/02/2022, [url](#)

¹⁷ UN News, 16/11/2021, [url](#)

¹⁸ OHCHR, 07/03/2022, [url](#)

¹⁹ Reuters, 17/06/2022, [url](#)

²⁰ Reuters, 17/06/2022, [url](#)

²¹ Lifos, 28/02/2023, p. 47, [url](#)

²² Lifos, 28/02/2023, pp. 47-48, [url](#)

²³ ICG, 23/11/2022, [url](#)

Op 22 maart 2023 verwijdt de Kamer van Volksvertegenwoordigers van Ethiopië (House of People's Representatives, HoPR) het TPLF van de lijst van terroristische organisaties, waarop de regering de organisatie in mei 2021 had geplaatst.²⁴ Diezelfde maand kondigt het ministerie van Justitie aan dat het in navolging van het CoHA de aanklachten tegen de militairen en burgers van het TPLF die werden beschuldigd van verschillende strafbare feiten, beëindigt. Na het besluit zijn enkele hoge TPLF-functionarissen vrijgelaten uit de gevangenis.²⁵

Laetitia Bader, directeur Hoorn van Afrika voor HRW, geeft bij Al Jazeera in juni 2023 aan dat er op dat moment nog steeds geen gegevens voorhanden zijn over het aantal personen dat in verband met de oorlog wordt vastgehouden of is vermist. Kjetil Tronvoll, hoogleraar conflictstudies aan de universiteit van Oslo en Ethiopië-expert, stelt dat er 17.000 strijdkrachten van Tigray-etnie sinds de aanvang van het conflict in hechtenis zitten. Er is volgens Tronvoll echter geen informatie over de duizenden Tigrayanen in Addis Abeba of elders in het land die onrechtmatig zijn vastgehouden, noch over het aantal in detentie gemartelde of vermoorde Tigrayanen.²⁶

Cedoca vond geen indicaties van massale arrestaties van Tigrayanen in Ethiopië sinds het tekenen van het vredesakkoord in november 2022. In een rapport van februari 2023 gewijd aan de situatie van Tigrayanen buiten hun regio van herkomst, schrijft het Zweedse Lifos dat de arrestaties van Tigrayanen niet even grootschalig zijn als voorheen, hoewel het plausibel is dat ze nog voorkomen.²⁷ Eind maart 2023 wijdt het Noorse Landinfo een rapport aan de situatie van Tigrayanen in Addis Abeba. De bronnen van Landinfo (een Ethiopische denktank, twee niet nader genoemde internationale organisaties, een hoogleraar Ethiopische studies en een Ethiopische burger met een achtergrond uit Tigray) geven allen aan dat de acties tegen Tigrayanen aanzienlijk zijn afgenomen na het opheffen van de noodtoestand in februari 2022 en na het staakt-het-vuren in november 2022. De bronnen van Landinfo hebben geen weet van massale arrestaties sinds november 2022 en geven aan dat de drempel voor arrestaties hoog lijkt.²⁸ Ook de bronnen die Cedoca contacteerde in mei 2023 geven aan geen weet te hebben van massale arrestaties van Tigrayanen na november 2022.²⁹

Bronnen halen aan dat ondanks de schijnbare terugkeer naar het normale leven, er voor veel Tigrayanen iets gebroken is. De collectieve onrechtvaardigheid die Tigrayanen hebben ondergaan en de jarenlange anti-Tigray-propaganda, hebben een mentale wij-zij-breuklijn gecreëerd die niet plots verdwijnt met het tekenen van een akkoord. Veel Tigrayanen hebben hun vertrouwen in de Ethiopische staat verloren en leven in grote angst.³⁰ Ook ondervinden Tigrayanen, volgens bronnen die Cedoca in mei 2023 contacteerde, blijvende economische gevolgen van de maatregelen die ze in de periode november 2020–november 2022 te verduren hadden. Velen verloren hun job, hadden maandenlang geen toegang tot hun bankrekeningen en moesten winkels en bedrijven tijdelijk sluiten. Hoewel Tigrayanen, volgens de gecontacteerde bronnen, in mei 2023 dezelfde vrijheden

²⁴ Reuters, 22/03/2023, [url](#)

²⁵ Addis Standard, 30/03/2023, [url](#)

²⁶ Al Jazeera, 13/06/2023, [url](#)

²⁷ Lifos, 28/02/2023, [url](#)

²⁸ Landinfo, 29/03/2023, [url](#)

²⁹ Nyssen J., hoogleraar Geografie aan de Universiteit van Gent, e-mail, 12/05/2023; Macé C., journalist voor Libération, e-mail, 15/05/2023; van Reisen M., hoogleraar Internationale Relaties Innovatie en Zorg aan de Universiteit van Tilburg, e-mail, 25/05/2023

³⁰ Ethiopia Insight (Yohannes Teklu A.), 16/01/2023, [url](#); Nyssen J., hoogleraar Geografie aan de Universiteit van Gent, e-mail, 12/05/2023; Macé C., journalist voor Libération, e-mail, 15/05/2023; van Reisen M., hoogleraar Internationale Relaties Innovatie en Zorg aan de Universiteit van Tilburg, e-mail, 25/05/2023

genieten als andere Ethiopische burgers in de hoofdstad, zijn velen eigendommen en bezittingen verloren en hebben ze die in heel wat gevallen niet terug kunnen vorderen.³¹

2. Situatie tijdens de onderzoeksperiode (mei 2023 – mei 2024)

2.1. Algemene situatie voor Tigrayanen in de hoofdstad

In augustus 2023 vinden voor het eerst sinds 2020, het jaar waarin de oorlog in Tigray startte, festiviteiten voor het Ashenda-festival plaats in Addis Abeba. Ashenda is een christelijk festival dat het einde inluit van een vijftiendaagse vastenperiode ter herdenking van de Hemelvaart van Maria, maar is uitgegroeid tot een feest dat religie overstijgt en vrouwen en meisjes eert. Arab News haalt aan dat dergelijke festiviteiten in de hoofdstad een jaar eerder nog ondenkbaar waren.³² Een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (A) waarmee Cedoca sprak in november 2023 verwees eveneens naar deze feesten om aan te geven dat er sprake is van een opening naar Tigrayanen in de hoofdstad: “[There] is some kind of tolerance. I saw some tolerance from the government side.”³³

Een journalist van Tigray-afkomst geeft tijdens een gesprek met Cedoca in november 2023 in Addis Abeba aan dat de situatie voor Tigrayanen in de hoofdstad op dat moment relatief goed is:

“It is relatively good now. I can sit here and discuss with you. Before, it was hard to travel around, to hang out, to have personal contacts. There was surveillance. The focus is elsewhere now.”

Ook een mensenrechtenonderzoeker stelt tijdens een gesprek in november 2023 dat de focus van de overheid verlegd is naar andere groepen:

“The government focus has relatively shifted towards Amhara [...] Tigrayans are still discriminated. They are called junta. It is not easy to get rid of these things. From the government side it has eased because of shifting alliances.”³⁴

De mensenrechtenonderzoeker wijst op het maatschappelijke gebruik van termen als junta en het wij-zij-denken dat ingang vond in de periode voorafgaand aan en tijdens de Tigray-oorlog, maar in het algemeen geven de bronnen waarmee Cedoca sprak tijdens de FFM in november 2023 aan dat er op dat moment niet langer sprake is van discriminatie van Tigrayanen door de autoriteiten. Een Tigrayaan werkzaam voor een internationale organisatie stelt in een gesprek met Cedoca in november 2023 dat de doorsnee Tigrayaan in Addis Abeba niet te maken krijgt met discriminatie maar voegt wel toe dat corruptie het leven van Tigrayaanse zakenmannen bemoeilijkt. Ook een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (B) vertelt Cedoca in november 2023 dat er van discriminatie ten opzichte van Tigrayanen geen sprake is:

“In Addis, Tigrayans can apply for jobs. There are no restrictions, there is no legal ground for discrimination. In some instances, cases were opened and if people committed a crime, for

³¹ Nyssen J., Hoogleraar Geografie aan de Universiteit van Gent, e-mail, 12/05/2023; Macé C., journalist voor Libération, e-mail, 15/05/2023

³² Arab News, 25/08/2023, [url](#)

³³ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (A), gesprek, Addis Abeba, 14/11/2023

³⁴ Mensenrechtenonderzoeker, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023

example business fraud or corruption, they can be convicted for that. [...] I would say that at this moment, political accusations of discrimination are not founded.”³⁵

De Tigrayaan werkzaam voor een internationale organisatie, zelf gearresteerd in november 2021 en drie maanden lang vastgehouden, haalde tijdens een gesprek met Cedoca aan dat de gedane zaken psychologische wonden geslagen hebben en veel Tigrayanen in het land hebben verarmd:

“[After my release] I did not feel like an Ethiopian anymore [...] I felt damaged. We have psychological scars but we also face economic consequences. Not only businesses were closed, we also tried to send money to Tigray. All my savings were depleted. They were very successful in making the Tigrayan population poor.”³⁶

Cedoca vraagt deze bron in juni 2024 via e-mail of de situatie veranderd is en of er sprake is van vormen van discriminatie tegen Tigrayanen in de hoofdstad, waarop de contactpersoon antwoordt: “Currently there is not a special/unique focus on Tigrayans”. Hij voegt wel toe: “The overall situation (to all people regardless of ethnic groups) is very bad in terms of security and protection. There is no special discrimination to Tigrrians [sic].”³⁷

Een advocaat werkzaam binnen een mensenrechtenorganisatie in Addis Abeba (E), zelf van Tigray-afkomst en gearresteerd in juli 2021, geeft tijdens een gesprek in juni 2024 aan dat de situatie beter is dan doorheen het conflict (november 2020 – november 2022):

“After CoHA there are improvements, you cannot compare problems during the war and now. during the war, you were targeted because of ethnicity, name, ID-card – businesses of Tigrayan businessmen were closed. There are improvements now but specific incidents happen.”³⁸

De advocaat doelt met zijn verwijzing naar incidenten op arrestaties van Tigrayanen in de hoofdstad vanaf eind maart 2024. Dit wordt verder toegelicht in hoofdstuk 2.4.

Gevraagd of Tigrayanen discriminatie ervaren in de hoofdstad, wijst de advocaat op discriminatie op de arbeidsmarkt:

“[We] are not working in federal institutions. Tigrayans are not represented in the police – before you could be banned for affiliation, but never just for ethnicity [...] There are two types of police in the capital: the Addis Abeba police and the federal police. Tigrayans are still banned from working in the Addis Abeba police [...] [Discrimination takes place] Mostly in the security area, in the military as well.”³⁹

De advocaat legt uit hoe het komt dat weinig Tigrayanen werkzaam zijn in federale instellingen:

“Throughout 2020, Tigrayans were fired and banned in almost every sector of governance, except for the court and the Ministry of Justice – all other offices were targeted. Because of this, many Tigrayans changed jobs, went into exile or moved to the Tigray region. Now, after the war, the NISS [National Intelligence and Security Service] does not give jobs back to Tigrayans. In the RRS [Refugees and Returnees Service] about 115 individuals were banned from their jobs. Until now, 34 were rejected to get back to their job because it is said that they were part of the TDF

³⁵ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (B), gesprek, Addis Abeba, 16/11/2023

³⁶ Tigrayaan werkzaam binnen een internationale organisatie, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023

³⁷ Tigrayaan werkzaam binnen een internationale organisatie, e-mail, 13/06/2024

³⁸ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

³⁹ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

[...] To sum up, the discrimination especially in federal offices in Addis Abeba, after they [Tigrayans] were fired from their job, most did not get back."⁴⁰

Gevraagd naar de situatie voor zakenmannen van Tigray-afkomst, stelt de advocaat dat vooral kleinere bedrijven de gedwongen sluiting niet overleefd hebben:

"Some businesses can operate normal today, Arman Hotel, Holiday Hotels... so many hotels. The small businesses could not survive, they could not pay their rent. In one neighborhood, I remember six small shops and restaurants owned by Tigrayans, they were closed and they could not afford to restart. I think they were closed for 8 months, and then they were gone."⁴¹

De advocaat wijst voorts op extra vereisten bij het bekomen van paspoorten:

"There are immigration issues at the moment. They [the Ethiopian authorities] will not give you [a Tigrayan individual] a passport. I have a passport, I took that ten years ago. Back then, I was only asked to show my ID. But these days, if you are Tigrayan, you have to bring your fathers and mothers ID, your uncles ID – but it is not written in the law."⁴²

De advocaat wijst, specifiek voor Tigrayanen die recent in de hoofdstad toekomen, op problemen omtrent identiteitskaarten. De afgifte van identiteitskaarten, de zogeheten *kebele*-kaarten, en het vernieuwen van verlopen identiteitskaarten is immers nog niet van start gegaan in de regio Tigray, zoals blijkt uit mailverkeer met een vertegenwoordiger van het directoraat-generaal van het Tigray Statistics and Vital Events Registration Agency.⁴³ Tigrayanen die nu naar Addis Abeba verhuizen en geen paspoort hebben, bezitten dus geen geldig identiteitsbewijs, wat hen kwetsbaar maakt voor arrestaties en afpersing:

"In Tigray they do not give ID cards, they stopped giving it there, so they do not own one. If you do not have a valid ID, that is a reason for the police officers to arrest you. For the newcomers who do not have valid ID cards, who do not renewed ID cards – that poses a problem [...]"⁴⁴

Gevraagd of Tigrayanen die aankomen in Addis Abeba een identiteitskaart kunnen krijgen in de hoofdstad, stelt de advocaat dat dit de nodige voeten in de aarde heeft:

"In order to get an ID card you need a clearance form [...] from Tigray or from your home region. You need to know a person who owns a house in Addis who wants to sponsor you, so that the ID card can be issued to that house. Sometimes it can take more than six months before an ID card is issued. Sometimes they ask for a bribe – for example 20.000 or 30.000 birr – then they give you a document [...] we do not have any presence in the local administration [in Addis Abeba], it [the demand for bribes] can happen to everyone but level is increased for Tigrayans as we lack representation."⁴⁵

Het *clearance form* hangt af van de administratie die identiteitskaarten afgeeft:

⁴⁰ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

⁴¹ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

⁴² Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

⁴³ Vertegenwoordiger van het directoraat-generaal van het Tigray Statistics and Vital Events Registration Agency, e-mail, 18/04/2024

⁴⁴ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

⁴⁵ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 27/06/2024

"[They] are not giving ID cards there [in Tigray] – the clearance form - it is related. Displaced people cannot get a clearance form since they are already displaced, they do not have any administration to go to."⁴⁶

Een Tigrayaanse journalist waarmee Cedoca in gesprek ging in Addis Abeba in november 2023 wees eveneens op de uitdagingen voor nieuwkomers van Tigray-afkomst om een identiteitskaart te verkrijgen in Addis Abeba:

"They can apply but it will take long. They will have to prove to be a habitant of Addis. Most people want a passport in order to leave the country. That is why people don't apply for a kebele card in Addis."⁴⁷

In december 2023 bericht Addis Standard over de groeiende aanwezigheid van kinderen van Tigray-afkomst op de straten in de hoofdstad. Terwijl de meerderheid van de ontheemden in Tigray hun toevlucht zoeken in de regio, onder meer in de verschillende centra voor intern ontheemden (IDP's), migreren anderen tijdens en na de oorlog naar Addis Abeba. In de hoofdstad leven ze in armoede. Veel kinderen proberen een inkomen te verzekeren door kauwgom, zakdoeken of andere kleine zaken te verkopen in de straten van Addis.⁴⁸

2.2. Politieke representatie van Tigrayanen in de hoofdstad

In januari 2021 heeft de Nationale Kiesraad (National Election Board Ethiopia, NEBE) het TPLF als politieke partij opgeheven vanwege de betrokkenheid van de partij bij het gewapend conflict in Tigray. Na de ondertekening van het CoHA vraagt het TPLF om een herregistratie als politieke partij.⁴⁹ Hoewel het HoPR in maart 2023 de aanduiding van het TPLF als terroristische organisatie schrapt, en erop wees dat er geen gronden waren voor de NEBE om de partij de juridische status te ontzeggen, wijst de NEBE het registratieverzoek midden mei 2023 af.⁵⁰ De raad geeft als reden op dat er reeds een politieke partij met die naam bestaan heeft in het verleden en dat dit mogelijk tot verwarring zou leiden. De NEBE voegt toe dat de kieswet niet voorziet in herstel van opgeheven politieke partijen. In augustus 2023 bekrachtigt het federaal Hooggerechtshof het besluit van de NEBE.⁵¹

Zowel de Tigray Regional Interim Authority (TIRA) als het TPLF verwerpen het besluit. Getachew Reda, interim-president van de TIRA, onderstreept dat de weigering het werk van de interim-regering en de implementatie van het CoHA ernstig zal belemmeren.

Begin juni 2024 keurt het HoPR een amendement goed waardoor politieke groeperingen verdacht van gewelddadige of illegale praktijken zich onder speciale voorwaarden opnieuw kunnen registreren als politieke partijen. Het nieuwe wettelijke kader bepaalt de eisen waaraan politieke partijen moeten voldoen om wettelijke erkenning te verkrijgen, evenals de rol van de verkiezingscommissie in dit proces. Het amendement opent de deur voor de herregistratie van het TPLF als politiek partij, schrijft het Turkse persagentschap Anadolu Agency (AA).⁵²

⁴⁶ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 27/06/2024

⁴⁷ Tigrayaanse journalist woonachtig in Addis Abeba, gesprek, 15/11/2023, Addis Abeba

⁴⁸ Addis Standard, 13/12/2023, [url](#)

⁴⁹ Addis Standard, 07/08/2023, [url](#)

⁵⁰ Addis Standard, 30/09/2023, [url](#); Addis Standard, 17/05/2023, [url](#)

⁵¹ Addis Standard, 07/08/2023, [url](#)

⁵² AA, 04/06/2024, [url](#)

In november 2023 sprak Cedoca met drie politieke waarnemers in Addis Abeba en vroeg hen of er op dat moment enige politieke representatie was van de regio Tigray op het federale niveau:

“At this point there is no official representation in legal framework or government institutions. There are few Tigrayans in high posts, but not elected (minister of defense and minister of health) – and they are not seen as representatives of Tigray. They are not represented in the parliament.”⁵³

In juni 2024 is er nog geen sprake van representatie van de mensen van de regio Tigray op het federale niveau. Een bericht van 11 juni 2024 op de Facebookpagina van de International Tigrayan Lawyers Association stelt daarover het volgende:

“Tigray is not represented in the parliament or the federal court. There is no equal representation in all the security institutions of the country, namely the Defense Forces, the Federal Police, the Addis Ababa Police and our national information and security. It is not represented in the House of Ministers. There is no representation in the Ministry of Justice, the Ministry of Foreign Affairs, the Ministry of Finance and other critical institutions. Overall, the only way to reconcile Tigray with the state is the Pretoria peace agreement.” [translation]⁵⁴

Een woordvoerder van een oppositiepartij in Tigray geeft eveneens aan in juni 2024 dat de mensen van de regio Tigray niet vertegenwoordigd zijn op het federale niveau:

“Tigray had its own elections in 2020, which the regime considered illegal and void. The Ethiopian regime held elections in 2021, during the war. Tigray was excluded from the vote. As the regime considers our previous elections illegal, we do not have representation at the federal level [...] There is no format that paves the way for the political parties to represent Tigray in the federal government. TIRA is established by the proclamation by the House of Federation, and the House delegated the prime minister to handle the issue of Tigray”⁵⁵

Volgens een Tigrayaanse activist en econoom heeft de TIRA sinds mei 2024 een bureau in Addis Abeba. Hij voegt toe: “They're not doing much yet since they just opened. But they're supposed to protect TIRA interests and officials in Addis.”⁵⁶

2.3. Detentie van Tigrayanen in het kader van de oorlog

2.3.1. Burgers

In juni 2022 blijkt uit berichtgeving van Reuters dat er nog zo'n 9.000 Tigrayanen in hechtenis zaten in geïmproviseerde faciliteiten, waaronder een oude bioscoop, universiteitscampussen, een voormalige kippenfabriek, een industriepark, een bouwplaats en een onvoltooide gevangenis. Deze bevindingen gingen in tegen de beweringen van de regering dat de meeste Tigrayanen op dat

⁵³ Politieke waarnemers, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023

⁵⁴ “ትግራይ በፓርላማ ይሁን በፌዴሬሽን መ/ቤት ውክልና የላትም። በሁሉም የሃገሪቱ የፀጥታ ተቋማት ማለትም በመከላከያ፣ በፌዴራል ፖሊስ፣ በአዲስ አበባ ፖሊስ በብሄራዊ መረጃና ደህንነትና የመሳሰሉት ውክልና የላትም። በሚንስትሮች ም/ቤትም ውክልና የላትም። በፍትህ ሚንስትር፣ በውጭ ጉዳይ ሚንስትርና የገንዘብ ሚንስትርና ሌሎች ወሳኝ ተቋማት ውክልና የላትም። በአጠቃላይ ትግራይ ከአ/ያ የሚያገናኛት ብቸኛ መንገድ የፕረቶርያው የሰላም ስምምነት ነው። የፌዴራል መንግስት ህገ መንግስቱ እንዳፈረሰው ሁሉ ስምምነት እንዳይፈፀም ተግባር እየሰራ ይገኛል። ለዚህ ማሳያ ሰሞኑን በአላማጣ ከተማ በፌዴራል ፖሊስ አስተባባሪነት የተደረገው ብጥብጥ የማስነሳት ሙከራ በቂ ማሳያ ነው። የትግራይ ግዛቶች በውጭና በውስጥ ሃይሎች በሃይል ተወረው የፌዴራል መንግስት ይህን ጉዳይ ስልጣኔን ያስቀጥልልኛል ብሎ በማሰብ ሁኔታው በዚህ መልኩ እንዲቀጥል ይፈልጋል።” International Tigrayan Lawyers Association [Facebook post], 11/06/2024, [url](#)

⁵⁵ Woordvoerder oppositiepartij in Tigray, berichten via sociale media, 24/06/2024

⁵⁶ Tigrayaanse activist en econoom, berichten via sociale media, 06/06/2024

moment zijn vrijgelaten.⁵⁷ In juli 2022 verklaarde de Ethiopische Mensenrechtencommissie (Ethiopian Human Rights Commission, EHRC) aan Voice of America (VOA) dat alle burgers die arbitrair zijn gearresteerd tijdens de noodtoestand zijn vrijgelaten sinds de opheffing van de noodtoestand in februari 2022.⁵⁸

Op de algemene vraag naar de situatie van Tigrayanen in de hoofdstad, antwoordde een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (D) tijdens een gesprek met Cedoca in november 2023 dat alle Tigrayanen die eerder waren opgepakt in de hoofdstad vanwege het conflict in Tigray, zijn vrijgelaten:

“They are released, there is still the trauma. There has been no justice, no accountability. In Addis Abeba and outside of Tigray they are no longer threatened as before. The situation has calmed down.”⁵⁹

Een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (B) verklaart tijdens een gesprek in dezelfde periode dat de arrestaties van Tigrayanen doorheen de oorlog in Tigray, en in het bijzonder tijdens de noodtoestand afgekondigd in november 2021, golden als een preventieve maatregel om te voorkomen dat Tigrayanen in de hoofdstad zich zouden aansluiten bij de oprukkende TDF. De organisatie voegt toe dat alle Tigrayanen opgepakt en vastgehouden onder de noodtoestand gradueel zijn vrijgelaten na opheffing van de noodtoestand in februari 2022:

“The arrests in Addis Abeba in November 2021 were preventive measures to make sure these people could not be recruited in the war [...] People were gradually released afterwards.”⁶⁰

Gevraagd of er nog steeds Tigrayanen vastzitten vanwege het Tigray-conflict, antwoordt dezelfde mensenrechtenorganisatie (B) dat enkel individuen waartegen een rechtszaak aanhangig is of diegenen die veroordeeld zijn, vastgehouden blijven:

“They have to file cases for each individual, but if there is evidence, they can keep them. More than 90 % are released, also the top TPLF leaders.”⁶¹

Een andere Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C) verklaarde in november 2023 dat er geen burgers meer vastzitten sinds het ondertekenen van het CoHA:

“There are no civilians detained after the COHA. The only detained are the ones who were convicted. The other were released, step by step, from the different camps.”⁶²

Diezelfde organisatie specificeert in juni 2024 per e-mail:

“We do not have the figures. However, to the best of our knowledge, all arbitrary arrested persons have been released.”⁶³

2.3.2. (Ex-)militairen

Duizenden Tigrayanen die deel uitmaken van het Ethiopische leger, de Ethiopian National Defence Force (ENDF), zijn kort na de uitbraak van de oorlog in november 2020 gearresteerd over het hele

⁵⁷ Reuters, 17/06/2022, [url](#)

⁵⁸ VOA, 13/07/2022, [url](#)

⁵⁹ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (D), gesprek, Addis Abeba, 17/11/2023

⁶⁰ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (B), gesprek, Addis Abeba, 16/11/2023

⁶¹ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (B), gesprek, Addis Abeba, 16/11/2023

⁶² Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C), gesprek, Addis Abeba, 15/11/2023

⁶³ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C), e-mail, 20/06/2024

land (zie hoofdstuk 1.1.). Families van ex-soldaten, advocaten en ex-gedetineerden beweren dat noch de interim-administratie van Tigray, noch de federale overheid aandacht besteedt aan de situatie van de vastgehouden voormalige ENDF-soldaten. Ze zijn bezorgd over de omstandigheden in de gevangenissen. Bronnen hebben gemeld dat verschillende Tigrayaanse ex-ENDF-soldaten buitengerechtelijk zijn vermoord.⁶⁴

Op 23 augustus 2023 verklaart de lokale mensenrechtenorganisatie Human Rights First Ethiopia aan nieuwsnetwerk VOA Amharic dat minstens 3.000 Tigrayaanse ex-ENDF-soldaten op onbekende plaatsen vastzitten, ondanks het feit dat het CoHA hun vrijlating voorschrijft. VOA sprak met familieleden van voormalige militaire officieren die verklaarden dat ze nog steeds niet wisten waar hun familieleden zich bevonden, hoewel ze informatie over hun detentie hadden ontvangen van degenen die onlangs uit dezelfde gevangenissen waren vrijgelaten.⁶⁵

In september 2023 belooft Getachew Reda, interim-president van de TIRA, samen te werken met de federale regering om de vrijlating te verzekeren van een groot aantal Tigrayanen die op dat moment nog steeds vastzitten in verschillende gevangenissen in verband met de tweejarige oorlog.⁶⁶

Volgens een brief die luitenant-generaal Tadese Werede, vicepresident van de TIRA, eind januari 2024 aan het Ethiopische ministerie van Defensie verstuurde, zitten nog steeds 220 Tigrayaanse ex-militairen gevangen na een veroordeling door een militaire rechtbank. Zeven van de agenten zijn veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf, veertien kregen straffen variërend van 15 tot 25 jaar, en anderen kregen kortere gevangenisstraffen. In de brief wordt verzocht om de vrijlating van de 220 Tigrayaanse ex-militairen die in verschillende delen van het land in hechtenis zitten. De TIRA stelt dat de officieren zijn veroordeeld op basis van beschuldigingen die verband houden met de oorlog, maar dat het vredesakkoord van Pretoria deze heeft opgelost en dat deze personen dus moeten worden vrijgelaten.⁶⁷

De EHRC zegt vragen te hebben ontvangen van families over verdwenen ex-militairen. Selamawit Girmay, regionale directeur van de eenheid Human Rights Monitoring and Investigation bij de EHRC, vertelt in Addis Standard: "We are following the cases of these missing Tigrayan ex-ENDF members and are also concerned about reports that their whereabouts remain unknown." Om het gebrek aan voedsel, kleding en toegang tot medische zorgen onder de aandacht te brengen, hebben 72 ex-militairen die worden vastgehouden in de Hawassa-gevangenis in de regio Sidama een petitie ingediend voor overplaatsing naar de regio Tigray. Volgens deze petitie uit september 2023, ingekeken door Addis Standard, noemen de gedetineerden rechtsweigering, economische en sociale ontberingen, psychologische en medische problemen en schendingen van rechten als de belangrijkste uitdagingen waarmee ze worden geconfronteerd op hun huidige gevangenislocatie.⁶⁸

Haftom Kahssay, advocaat en coördinator van het verdedigingsteam van de ex-militairen, wijst op systemische problemen die vooruitgang in het dossier belemmeren. Hij wijst op oneerlijke processen, willekeurige en vage, brede beschuldigingen van verraad en de weigering van juridische vertegenwoordiging. Hij haalt aan dat sommige ex-militairen dan wel zijn vrijgelaten, maar dat anderen nog steeds vastzitten en met grote onzekerheid kampen. Hij voegt eraan toe dat ondanks

⁶⁴ In december 2022 meldt The Washington Post dat minstens 83 Tigrayaanse voormalige ENDF-soldaten zijn gedood in het gevangenkamp Mirab Abaya nabij Arba Minch, in de zone Gamo van de voormalige regio Southern Nations, Nationalities and Peoples (SNNP). "Volgens het artikel werden voormalige ENDF-soldaten op ten minste zeven andere locaties gedood. The Washington Post, 04/12/2022, [url](#)

⁶⁵ USDoS, 23/04/2024, [url](#)

⁶⁶ Addis Standard, 30/09/2023, [url](#)

⁶⁷ Addis Standard, 06/03/2024, [url](#)

⁶⁸ Addis Standard, 06/03/2024, [url](#)

oproepen en tussenkomsten van juridische teams hun jarenlange tot levenslange gevangenisstraffen ongewijzigd blijven. Haftom onthult verder dat aan sommige beklaagden kopieën van hun vonnissen zijn ontzegd, een essentieel document voor de uitoefening van hun fundamentele recht om in beroep te gaan, zoals gegarandeerd door zowel de Ethiopische burgerlijke als militaire wetten. Met betrekking tot het CoHA stelt Haftom dat deze overeenkomst de vrijlating verzekerde van de meeste personen die in afwachting waren van hun proces, maar dat degenen die al veroordeeld zijn onder de oorlogswetgeving opgesloten blijven.⁶⁹

The Reporter Ethiopia bericht in april 2024 over een rapport van de lokale mensenrechtenorganisatie Human Rights First Ethiopia waaruit blijkt dat minstens 154 Tigrayaanse voormalige personeelsleden van de ENDF nog steeds in detentie zitten, verspreid over zestien federale militaire kampen en gevangenissen, en dit al sinds ze werden opgepakt na het uitbreken van de oorlog in november 2020.⁷⁰ De organisatie stelt verder dat de gedetineerden werden berecht in militaire rechtbanken waar juridische procedures niet worden nageleefd. Dit heeft ertoe geleid dat sommigen tot levenslange gevangenisstraffen zijn veroordeeld. De Ethiopische eerste minister Abiy Ahmed verklaart op zijn beurt dat er geen Tigrayanen in federale hechtenis zitten vanwege de Tigray-oorlog "unless they were detained for other crimes."⁷¹

Cedoca neemt in juni 2024 contact op met mensenrechtenorganisatie (C) om de organisatie te vragen hoeveel voormalige ENDF-soldaten van Tigray-afkomst nog vastzitten. De organisatie antwoordt het volgende per mail:

"Based on the complaints we received from families of ENDF-soldiers, there are still 51 soldiers in state of enforced disappearances and 143 of them serving their sentences and 1 unconvicted soldier. Based on info we received from families of ENDF-soldiers, 33 have died."⁷²

Getachew Reda bevestigt in maart 2024 lopende gesprekken met de federale autoriteiten over deze gevangenen.⁷³

2.4. Arrestaties in de hoofdstad

Op 4 augustus 2023 kondigt de Ethiopische ministerraad de noodtoestand af in de regio Amhara, nadat de regionale president om federale hulp gevraagd had omdat de regionale autoriteiten het geweld in Amhara niet langer wisten te beteugelen.⁷⁴ In de dagen en weken na het uitroepen van de noodtoestand vinden arrestaties plaats in de regio Amhara alsook in de hoofdstad Addis Abeba.⁷⁵

Onder de vorige noodtoestand die tijdens het Tigray-conflict werd uitgeroepen, zijn tienduizenden Tigrayanen opgepakt in het hele land (zie hoofdstuk 1.1.). Bij de noodtoestand die ingaat in augustus 2023 zijn op grote schaal burgers van voornamelijk etnische Amhara-afkomst gearresteerd, aldus de EHRC en het OHCHR. De Ethiopische mensenrechtencommissie vermeldt ook arrestaties van daklozen, irreguliere migranten en Eritreeërs in de hoofdstad.⁷⁶ Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken (United States Department of State, USDoS) tekent in haar mensenrechtenrapport voor 2023 op dat duizenden etnische Amhara, maar ook Oromo,

⁶⁹ Addis Standard, 06/03/2024, [url](#)

⁷⁰ ቅድሚያ ንሰብአዊ መሰላት / Human Rights First, 26/04/2024, [url](#); The Reporter Ethiopia, 27/04/2024, [url](#)

⁷¹ The Reporter Ethiopia, 27/04/2024, [url](#)

⁷² Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C), e-mail, 20/06/2024

⁷³ Addis Standard, 06/03/2024, [url](#)

⁷⁴ The Guardian, 04/08/2023, [url](#)

⁷⁵ EHRC, 14/08/2023, [url](#); AI, 18/08/2023, [url](#)

⁷⁶ OHCHR, 14/06/2024, p. 3, [url](#); EHRC, 14/08/2023, [url](#); EHRC, 18/09/2023, [url](#); VOA, 14/08/2023, [url](#)

gearresteerd zijn na afkondiging van de noodtoestand van 4 augustus 2023. Gevangenen worden ondergebracht in pakhuizen, scholen, privéwoningen en andere locaties.⁷⁷

Twee advocaten waarmee VOA spreekt, stellen dat de maatregelen onder de noodtoestand die van kracht is in Amhara, ook van kracht lijken te zijn in de hoofdstad Addis Abeba, waar verdachten worden vastgehouden op politiebureaus en in geïmproviseerde detentiecentra. Een advocaat stelt dat hij zeven scholen en politiebureaus bezocht in Addis Abeba in de eerste week van augustus 2023 waar honderden mensen in hechtenis zaten. De andere advocaat geeft VOA mee dat er op basis van politiebronnen zo'n 3.000 mensen werden gearresteerd in Addis Abeba in augustus 2023. De federale regering verklaart dat er in Addis Abeba 23 mensen zijn gearresteerd in het kader van de noodtoestand. Daartoe behoort Christian Tadele⁷⁸, een mondige parlementariër van de oppositie die – zo voegt VOA toe – op grond van de Ethiopische grondwet immuniteit tegen arrestatie zou moeten genieten als lid van het parlement.⁷⁹

Een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (D) waarmee Cedoca in gesprek ging tijdens haar bezoek aan Addis Abeba in november 2023, antwoordde het volgende op de vraag hoeveel mensen werden opgepakt in Addis Abeba na de afkondiging van de noodtoestand in augustus 2023:

“There is no transparency by the government. Approximately 40 arrested and detained. Initially thousands were detained, briefly, and released again – all very arbitrarily.”⁸⁰

De OHCHR schrijft in juni 2024 dat het 4.879 arrestaties geregistreerd heeft onder de noodtoestand in 2023 in zestien detentiecentra of locaties in twaalf steden. Velen werden willekeurig vastgehouden in langdurige voorlopige hechtenis. De inspanningen van het OHCHR hebben bijgedragen aan de vrijlating van 1.132 mensen die eind december 2023 willekeurig waren vastgehouden.⁸¹

Een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (A) antwoordde tijdens een ontmoeting met Cedoca in november 2023 in Addis Abeba het volgende op de vraag wie opgepakt werd begin augustus 2023, net na de afkondiging van de noodtoestand in de regio Amhara, tijdens de arrestaties in de hoofdstad:

“Following the state of emergency, thousands of people were arrested, also in the capital, and Oromia region. [...] Thousands of people with Amhara profile, arbitrary, going from door to door, taking young Amhara men, purely based on their ethnic group, but also politicians. [...] During the mass arrests this August, also high profiles were arrested, like journalists and politicians, even a parliament member and a member of the Addis Abeba Administrative Council although they have a special immunity. There was beating and harassment. Also children and people were arrested on the street, they arrested them arbitrarily and detained them in a detention camp. Some were released, mainly the street kids, urban poor who lived in the streets where the arrests took place, but most of the high profiles are still in prison. Most of the arrested ones and detainees are Amhara with certain profiles: journalists, HR activists.”⁸²

De organisatie (A) voegde nog toe:

⁷⁷ USDoS, 23/04/2024, [url](#); AI, 18/08/2023, [url](#)

⁷⁸ In maart 2024 melden staatsmedia dat het ministerie van Justitie Christian Tadele, Yohannes Buyalew en vijftig andere personen heeft beschuldigd van terroristische misdrijven. De beklaagden zijn gearresteerd op grond van de noodtoestand in de regio Amhara, op verdenking van illegale activiteiten in steden en het verlenen van logistieke en financiële steun aan een gewapende groepering. Addis Standard, 30/03/2024, [url](#)

⁷⁹ VOA, 14/08/2023, [url](#)

⁸⁰ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (D), gesprek, Addis Abeba, 17/11/2023

⁸¹ OHCHR, 14/06/2024, p. 13, [url](#)

⁸² Ethiopische mensenrechtenorganisatie (A), gesprek, Addis Abeba, 14/11/2023

“Most of the beggars, street people, the pore ones being arbitrarily detained, they have been released after screening. Those detained randomly have thus mostly been released. Others not, they are under investigation. But the prelisted ones, targeted in the arrests, they remain in prison – like the journalists and politicians.”⁸³

Specifiek gevraagd of ook Tigrayanen werden opgepakt na de afkondiging van de noodtoestand in augustus 2023 en de daaropvolgende arrestaties in de hoofdstad, antwoordt de organisatie (A) negatief:

“No, more than 3.000 were arrested before. But they are released now. They were not hold by the regular police forces but by the command post. Most Tigrayans were released after the signing of the peace agreement. We talked with some of them, the conditions were really harsh. The peace agreement changed the situation, almost everyone was released, also the high TPLF profiles. The places used for Tigrayans before are now used for other groups, such as the Amhara.”⁸⁴

Drie politieke waarnemers waarmee Cedoca sprak in november 2023 gaven volgend antwoord op dezelfde vraag:

“Newly arrived youth groups, related to intel that Fano was entering Addis Abeba. Also youngsters coming from Amhara. Prominent professionals, people working in media (journalists) and influential and mobilizing people (singers and others), political actors and opposition.”⁸⁵

De politieke waarnemers verklaarden vervolgens de rationale achter deze arrestaties:

“There is fighting on a hundred kilometers distance from Addis with the OLA and the Fano. It creates a kind of fobia. Just like in any authoritarian regime. If the OLA conflict escalates we could see the same arrests of Oromo as was the case with Amhara in August 2023. Before the arrests there were already road blocks to keep the Amhara out of the city. There was indicative intel that people were very aggrieved, there was intelligence that said that there was a mobilization of Amhara in the capital.”⁸⁶

Ook de Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C), opnieuw gecontacteerd door Cedoca in juni 2024, antwoordt in dezelfde lijn als de andere geconsulteerde bronnen:

“The arrest basically targeted ethnic Amharas and not Tigrayans. This is mainly because the ongoing armed conflict has been taking place in Amhara Region and consequently, Ethnic Amharas in different parts of the country have been subjected to arbitrary arrests. Government security forces and administrative bodies claimed that these people were detained due to their relation with and support to armed groups (Fano), but most of these have been released without charge [...] There are still a number of political figures, journalists and others under continued detention.”⁸⁷

Gevraagd hoeveel personen nog vast zitten in juni 2024, na het verstrijken van de termijn van noodtoestand, antwoordt de organisatie (C) dat ze hieromtrent geen officiële gegevens heeft:

⁸³ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (A), gesprek, Addis Abeba, 14/11/2023

⁸⁴ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (A), gesprek, Addis Abeba, 14/11/2023

⁸⁵ Politieke waarnemers, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023

⁸⁶ Politieke waarnemers, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023

⁸⁷ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C), e-mail, 20/06/2024

“We have no official figures on this. No one has been convicted so far despite prolonged detention for months. The crimes for which some of them are charged include terrorism, crime against order incitement of violence and public disturbance.”⁸⁸

Naarmate de noodtoestand vordert, worden berichten over arrestaties schaarser en lijken arrestaties gerichter, aldus het Nederlandse ministerie voor Buitenlandse Zaken in het Ambtsbericht van januari 2024.⁸⁹ In november 2023, tijdens de FFM van Cedoca in Ethiopië, is volgens de geconsulteerde bronnen al een tweetal maanden geen sprake meer van hoge aantallen arrestaties in de hoofdstad maar wel van gerichte arrestaties. Verschillende contactpersonen halen tijdens gesprekken in november 2023 de toen nog recente arrestatie aan van Belay Manaye, journalist en presentator van nieuwsprogramma's van de zender EthioNews, die uitgebreid verslag uitbracht van het conflict in Amhara en ook zelf van Amhara-afkomst is.⁹⁰ In de weken na het uitroepen van de noodtoestand documenteerde het CPJ ook al de arrestatie van zeven andere journalisten die berichtten over het Amhara-conflict.⁹¹ De OHCHR vermeldt in haar rapport van juni 2024 de arrestatie van tenminste twaalf journalisten sinds de afkondiging van de noodtoestand op 4 augustus 2023. Drie daarvan kwamen op borgtocht vrij, onder wie de oprichter van een radiostation die werd vrijgelaten na anderhalve maand en het volgen van een rehabilitatietraining. Acht anderen zitten nog in detentie.⁹² Belay Manaye en twee andere journalisten zijn begin juni 2024 vrijgelaten, na het verlopen van de noodtoestand.⁹³

Een Tigrayaanse journalist waarmee Cedoca in gesprek ging in Addis Abeba in november 2023 legt uit dat het risico op arrestatie en intimidatie afhangt van verschillende elementen, waaronder de klasse waartoe iemand behoort en de connecties die iemand heeft, alsook de kritiek die iemand levert op het politieke bestuur en de politieke affiliatie die aan een persoon wordt toegeschreven, alsook de invloed en mobiliserende kracht die een persoon mogelijk heeft. Etniciteit is één zo'n element, en hoe zwaar dit doorweegt hangt af van de politieke context in Ethiopië op een bepaald moment:

“It depends a lot on the context [...] The time matters. The profile matters as well. Impact is considered – followers; Ethnic background as well. The possible intentions behind a post – as they calculate the matter [...] It changes constantly. It depends from the situation and the background. What we can say now, could have been dangerous two years ago. It depends also on the profile: the impact someone has, the mobilizing power, the ethnic background, the number of followers, your past...”⁹⁴

Begin december 2023 vinden arrestaties plaats in Addis Abeba naar aanleiding van een anti-oorlogsdemonstratie. De Joint Security and Intelligence Task Force – die bestaat uit verschillende veiligheidsactoren, waaronder de federale politie – meldt de arrestatie van om en bij de 100 personen die ze beschuldigt van plannen om gewapende groepen naar de hoofdstad te brengen en chaos en wanorde te creëren tijdens een geplande demonstratie op 10 december 2023. De geraadpleegde bronnen geven geen informatie over de etniciteit van de opgepakte personen, maar verwijzen naar de arrestanten als jongeren (“youth”). Volgens BBC Amharic stelt de taskforce dat

⁸⁸ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C), e-mail, 20/06/2024

⁸⁹ Nederland – Ministerie van Buitenlandse Zaken, 31/01/2024, p. 39, [url](#)

⁹⁰ Ethiopische mensenrechtenorganisatie (A), gesprek, Addis Abeba, 14/11/2023; Ethiopische mensenrechtenorganisatie (B), gesprek, Addis Abeba, 16/11/2023; Ethiopische mensenrechtenorganisatie (D), gesprek, Addis Abeba, 17/11/2023

⁹¹ CPJ, 04/12/2023, [url](#)

⁹² OHCHR, 14/06/2024, p. 8, [url](#)

⁹³ CPJ, 18/06/2024, [url](#)

⁹⁴ Tigrayaanse journalist in Addis Abeba, gesprek, 15/11/2023, Addis Abeba

het gerichte huiszoekingen heeft uitgevoerd om de plannen van militanten uit Amhara en Oromia te dwarsbomen.⁹⁵

Op 2 februari 2024 keurt het HoPR, de hoogste wetgevende macht van het land, een verlenging van de noodtoestand voor vier maanden goed.⁹⁶ Diezelfde week bevestigt premier Abiy Ahmed tegenover het HoPR dat duizenden personen zijn opgepakt en vastgehouden in het kader van de noodtoestand in de regio Amhara, en dat velen vervolgens zijn vrijgelaten "after receiving education". Hij bevestigt ook dat honderden mensen nog steeds in hechtenis zitten onder de voorwaarden van kracht tijdens de noodtoestand.⁹⁷

De Joint Security and Intelligence Task Force maakt in maart 2024 bekend dat zij 50 personen vasthoudt die ervan verdacht worden lid te zijn van een geheime groep die terreur en geweld beraamde in de hoofdstad Addis Abeba en de omliggende gebieden. Volgens een verklaring van de taskforce opereerde de clandestiene groep vanuit bases in Addis Abeba en Amhara. Addis Standard deelt een aantal namen mee van gearresteerden, maar specificeert geen etnische groep. Het artikel verwijst naar verwantschappen met de regio Amhara en banden met de Fano-groep onder leiding van Eskinder Nega.⁹⁸

Op 31 maart 2024 verwijst de Facebookpagina International Tigrayan Lawyers Association naar geruchten over arrestaties van jonge Tigrayanen in de hoofdstad in de week voordien. De arrestaties zouden gelinkt zijn aan een vermeende alliantie tussen Fano⁹⁹ en de TDF. De organisatie stelt deze berichten moeilijk te kunnen verifiëren en roept mensen op om informatie door te geven indien familie of vrienden gearresteerd zijn.¹⁰⁰ In april 2024 bericht UMD Media over arrestaties van Tigrayanen in de hoofdstad Addis Abeba. UMD Media stelt dat het meldingen ontvangen heeft van gerichte arrestaties van Tigrayaanse jongeren in de stad, zonder dat er sprake was van wangedrag. Een anonieme bron geciteerd door UMD Media haalt de arrestatie van drie Tigrayaanse familieleden aan in Kaliti, Addis Abeba. UMD verwijst naar meldingen van massa-arrestaties in de CMC-wijk in de hoofdstad, een residentiële wijk aan de rand van de stad, en vermeldt vervolgens één arrestatie van een verkoper van tweedehandskledij in de omgeving van Asko, in het noorden van de hoofdstad.¹⁰¹ Nog volgens UMD Media hebben staatsmedia sinds eind maart 2024 berichten gepubliceerd die een bereidheid van de regio Tigray tot oorlog insinueren. Velen binnen de regio Tigray, zoals oppositiepartijen, weerleggen dit als ongegrond en zien hierin een voorwendsel voor een nieuwe aanval op de regio. Begin april 2024 beschuldigt Daniel Kibret¹⁰², adviseur van premier Abiy Ahmed, in een bericht op X de Tigray-troepen ervan de Amhara-milities en Fano te steunen in hun verzet tegen de Ethiopische regering.¹⁰³ Midden april 2024 uit de woordvoerder van de oppositiepartij Salsay Weyane Tigray, Hailu Kebede, zijn ongerustheid over het opnieuw opduiken

⁹⁵ EPO, 13/12/2023, [url](#); BBC Amharic, 07/12/2023, [url](#); Borkena, 06/12/2023, [url](#)

⁹⁶ Reuters, 02/02/2024, [url](#)

⁹⁷ AI, 19/02/2024, [url](#)

⁹⁸ Addis Standard, 20/03/2024, [url](#)

⁹⁹ Fano is een gedecentraliseerde beweging, bestaande uit losjes georganiseerde gewapende groepen van etnisch-nationalistische Amhara. Ze zijn aanwezig in de regio Amhara, maar ook in de aangrenzende regio's zoals Tigray, Oromia en Benishangul-Gumuz. Rift Valley Institute, Peace Research Facility (Necho A.), 02/2024, [url](#)

¹⁰⁰ International Tigrayan Lawyers Association, 31/03/2024, [url](#)

¹⁰¹ UMD Media, 04/2024, [url](#)

¹⁰² Daniel Kibret is een Ethiopische politicus en voormalig diaken van de Ethiopisch-Orthodoxe Kerk, die sinds 2018 adviseur is van premier Abiy Ahmed. Hij is ook directeur van het staatspersbureau Ethiopian News Agency (ENA).

¹⁰³ UMD Media, 04/2024, [url](#)

van haatzaaiende uitlatingen gericht tegen Tigrayanen alsook propaganda van staatsmedia en personen gelinkt aan de regering die de principes van het CoHA ondermijnen.¹⁰⁴

Behalve het hierboven vermelde artikel van UMD Media vond Cedoca geen krantenartikelen die gewag maken van arrestaties van Tigrayanen vanwege hun afkomst of etnie in de hoofdstad gedurende de onderzoeksperiode. Cedoca vroeg verschillende contactpersonen of zij weet hebben van arrestaties van Tigrayanen in Addis Abeba in de periode van mei 2023 tot mei 2024. Terwijl één bron aangaf geen weet te hebben van dergelijke arrestaties¹⁰⁵, stelden anderen wel degelijk op de hoogte te zijn van arrestaties van Tigrayanen in Addis Abeba sinds eind maart 2024.

Gevraagd naar meer informatie over arrestaties van Tigrayanen in de hoofdstad, zoals bericht door UMD Media, antwoordt een Tigrayaanse activist en econoom het volgende:

“I don't think there are many media reports since they rather pay to get out of jail or keep it out of news not to attract focus of authorities [...] Most are social media reports and tv programs that require translations.”¹⁰⁶

De activist en econoom wijst vooral naar arrestaties van voormalige TDF-soldaten die met eigen middelen of via private schenkingen naar de hoofdstad komen voor medische verzorging. Hij voegt toe dat de arrestaties een tweetal maand eerder begonnen zijn, eind maart 2024:¹⁰⁷

“But the Tigray government office in Addis has got many injured former TDF fighters (that came for surgeries) released after hearing about their disappearances.”¹⁰⁸

Een advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E) antwoordt tijdens een gesprek in juni 2024 het volgende op de vraag hoe hij de situatie van Tigrayanen in het hoofdstad zou beschrijven:

“I want to give you specific examples of what happened. The day before yesterday I was applying for a habeas corpus¹⁰⁹. One lady approached me, her husband was detained on Tuesday. There were three men arrested. One was member of TDF, the other two were arrested with no reason, taken from the grocery store. The court order to the police read ‘why did you detain these three men for two months and 17 days without reason’. I received the court order and brought it to police station. After they saw the court order, they released the three men yesterday morning. I asked these three men ‘how was the situation in detention? How many did you see in prison? What are the reasons for their arrests?’ They told me, in Bole sub city – there are 11 sub cities in Addis – in Bole in one police station alone, they told me that before they were released, 37 former TDF members were arrested and detained for about 2 months – I did not meet them yet, did not talk to them yet. We are planning to. We only have these figures from Bole now, we also have some arrested from other sub cities. They were simply arrested because of ethnicity and because of links with TDF.”¹¹⁰

¹⁰⁴ Hailu Kebede (@HailuKebede_), 08/04/2024, [url](#)

¹⁰⁵ Tigrayaan werkzaam voor een internationale organisatie, e-mail, 13/06/2024;

¹⁰⁶ Tigrayaanse activist en econoom, berichten via sociale media, 06/06/2024

¹⁰⁷ Tigrayaanse activist en econoom, berichten via sociale media, 10/06/2024

¹⁰⁸ Tigrayaanse activist en econoom, berichten via sociale media, 06/06/2024

¹⁰⁹ *Habeas corpus* is een rechtsbeginsel dat stelt dat de verdachte van een misdrijf binnen een bepaalde termijn van zijn aanklacht in kennis moet worden gesteld over de tegen hem bestaande aanklacht, dat hij in levenden lijve aan een rechter moet worden voorgeleid en dat gevangenneming slechts mag volgen op gerechtelijk bevel.

¹¹⁰ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

De advocaat voegt voor de volledigheid toe: "they told me that but I did not investigate yet [...] Honestly we do not have exact data, but it is not the same as during the war."¹¹¹

Gevraagd of het hier gaat om corrupte politieagenten die willen bijverdienen of bevelen tot arrestaties van hogerop, antwoordt de advocaat het volgende:

"Corruption is rampant – as a lawyer I am very tired of this. The salaries of the police are not that high, there are this type of officers but when they take them to the police station, their seniors keep them in prison because there is this order from higher up, I think. For Eritreans they think that they have a lot of money, because of family abroad, they will take them from the streets, and will ask them for money."¹¹²

De advocaat concludeert dat er nog steeds arrestaties van Tigrayanen plaatsvinden in de hoofdstad, en dat het daarbij voornamelijk maar niet uitsluitend gaat over Tigrayanen zonder geldig identiteitsbewijs en mensen die ervan verdacht worden voor de TDF gestreden te hebben. Wat betreft de omvang stelt hij nog:

"In terms of number, it is not comparable with previous period during the war. Some are held ten days, others a month or more. Some very short, if there is help early on."¹¹³

In een opvolgend gesprek licht de advocaat toe dat het hebben van identiteitsdocument geen garantie vormt tegen arrestaties, maar wel bijdraagt aan een kortere detentie, in het bijzonder wanneer de persoon kan rekenen op een netwerk:

"Even if you have a valid ID or passport, they can still detain you. Documents are no guarantee, but after your arrest you may be released sooner if you have documents. Without an ID you can be held for a month or more. For example, a relative of mine was detained but because he had an ID, and because I brought it under the attention of the EHRC, he was released almost immediately after his arrest [...] Documents are no guarantee, but it is better."¹¹⁴

Cedoca vroeg expliciet welke profielen binnen de Tigray-gemeenschap volgens hem een risico lopen op arrestaties in de hoofdstad. Het antwoord van de advocaat luidt als volgt:

"Number one: people who are affiliated with the TDF, number two: those who do not carry any identity documents, number three: those found in bars, recreational centers, coffee houses etc. and number four: street vendors, homeless people and beggars [...] Most Tigrayans go around together. When they are sitting together in a group of ten in a coffee house, they arrest them together. Or when they are selling stuff in group, begging at the side of the street... they are arrested."¹¹⁵

Er volgt geen verlenging van de noodtoestand begin juni 2024. Na het verstrijken, roept de EHRC op 5 juni 2024 op tot de vrijlating van personen die op grond van het nooddecreet gevangen zitten.¹¹⁶

¹¹¹ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

¹¹² Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

¹¹³ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

¹¹⁴ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 27/06/2024

¹¹⁵ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 27/06/2024

¹¹⁶ Addis Standard, 05/06/2024, [url](#)

3. Terugkeer van Tigrayanen naar Addis Abeba

De informatie over de behandeling door de Ethiopische autoriteiten van terugkeerders van Tigray-etnie in de onderzoeksperiode (mei 2023 – mei 2024) is schaars. Cedoca vond geen informatie over de behandeling van terugkeerders van Tigray-etnie vanuit Europa in de onderzoeksperiode.

Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen voor de onderzoeksperiode (mei 2023 – mei 2024) een incident waarbij een persoon van Tigray-afkomst geen toelating kreeg om door te reizen naar Mekelle vanuit de luchthaven van Addis Abeba en kortstondig in hechtenis belandt. Yabele Media, een mediaplatform van Tigray-diasporagroepen, bericht op 14 juli 2023 over de detentie van Abba Sereqeberhan WoldeSamuel, een orthodoxe monnik van Tigray-afkomst die in Australië woont, op de internationale luchthaven van Addis Abeba sinds 10 juli 2023. Volgens Yabele Media werd de monnik niet op de hoogte gesteld van de redenen voor zijn detentie. Hij mocht zijn reis niet verderzetten naar Mekelle zoals gepland, maar moest terugkeren naar Australië of de luchthaven verlaten met risico op arrestatie.¹¹⁷ Volgens UMD media verliet hij op 15 juli 2023 het land op een vliegtuig richting New Dehli, India.¹¹⁸

Een advocaat werkzaam binnen een mensenrechtenorganisatie in Addis Abeba (E) geeft aan geen kennis te hebben van incidenten met terugkeerders van Tigray-afkomst vanuit Europa. Hij haalt wel een concreet incident aan waarbij een Tigrayaan en voormalig lid van de VN-Vredesmacht op de grens tussen Soedan en Zuid-Soedan na terugkeer naar Ethiopië is gearresteerd en veroordeeld voor een militaire rechtbank:

“Let me tell you one thing that I know, he was working for UN mission on Sudan/SS border, he was seeking asylum in Sudan, he returned home, he was detained in Assosa, and later in Addis, he is convicted and sentenced a week ago – by military court [...] At the immigration checkpoint in Bole, they will check your papers – my understanding is that those who have any relation to security/military – such as the 400 peace keepers currently in Sudan -, they cannot get back-critically inspected. The one that got back is detained. I know one who was returned from Somaliland, he got arrested but released after time, there are incidents but we do not have all the reports.”¹¹⁹

Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen andere incidenten in de onderzoeksperiode waarbij Tigrayanen die terugkeerden vanuit het buitenland problemen ondervonden bij aankomst in Addis Abeba.

De VN-vluchtelingenorganisatie (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, UNHCR) heeft haar positie ten opzichte van terugkeer naar Ethiopië, ondanks de sterk gewijzigde situatie in het land, sinds maart 2022 niet meer aangepast. UNHCR riep daarin op om gedwongen terugkeer van onderdanen en voormalige ingezetenen van Ethiopië die afkomstig zijn uit gebieden die zijn getroffen door, of die kwetsbaar en onveilig blijven als gevolg van militaire actie en/of daaruit voortvloeiende ontheemding, op te schorten totdat de situatie zich stabiliseert.¹²⁰

Een rapport van de Finse COI-dienst van november 2023 getiteld *Ethiopia / Ethnic Tigrayans, dwelling abroad and its impact on return* stelt dat de beschikbare bronnen geen nauwkeurige informatie bevatten over de manier waarop een lange afwezigheid uit Ethiopië in 2023 de profilering

¹¹⁷ Yabele, 14/07/2023, [url](#)

¹¹⁸ UMD Media (@UMDMedia_), 15/07/2023, [url](#)

¹¹⁹ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

¹²⁰ UNHCR, 03/2022, [url](#)

door de Ethiopische autoriteiten van een persoon van Tigray-afkomst beïnvloedt. Het rapport gaat vervolgens in op de behandeling van terugkeerders van Tigray-afkomst in de periode tijdens het Tigray-conflict.¹²¹

Terugkeerders van Tigray-afkomst zijn, net zoals Tigrayanen die zich reeds in Ethiopië bevonden, tijdens het Tigray-conflict (november 2020 – november 2022) blootgesteld aan arrestaties en detentie. Volgens een mensenrechtenonderzoeker waarmee Cedoca sprak in november 2023 is het tijdens het Tigray-conflict voorgekomen dat veiligheidstroepen/diensten Tigrayanen die terugkeerden uit Saoedi-Arabië uit transitcentra haalden, hen vervolgens vasthielden en hen zelfs voorstelden als krijgsgevangenen in later verspreide video's.¹²² Het rapport over mensensmokkel van USDoS van 2022 stelt dat vastgehouden terugkeerders van Tigray-afkomst het slachtoffer zijn geweest van mishandeling, dwangarbeid en gedwongen verdwijning.¹²³ Het mensenrechtenrapport van USDoS voor datzelfde jaar stelt dat de Ethiopische regering informele detentiecentra heeft gebruikt om onder meer intern ontheemden uit Tigray en Tigrayanen die zijn gedeporteerd vanuit landen in het Midden-Oosten, voornamelijk Saoedi-Arabië en Jemen, vast te houden in erbarmelijke omstandigheden voor onbepaalde duur.¹²⁴ De hierop volgende USDoS-rapporten over mensensmokkel (juli 2023) en mensenrechten (april 2024) maken geen specifieke vermelding van terugkeerders van Tigray-afkomst.¹²⁵

In januari 2021 kondigt de Ethiopische regering de repatriëring aan van 40.000 van haar onderdanen die in Saoedi-Arabië worden vastgehouden. Van de terugkeerders tussen november 2020 en juni 2021 is 40 % van Tigray-afkomst. Tussen eind juni en half juli 2021 deporteert Saoedi-Arabië ruim 30.000 Ethiopiërs. Deze terugkeer valt samen met een toename van etnische profilering, willekeurige detenties en gedwongen verdwijningen van Tigrayanen door de Ethiopische autoriteiten in Addis Abeba (zie hoofdstuk 1.1).¹²⁶ In januari 2022 bericht HRW dat de Ethiopische autoriteiten duizenden etnische Tigrayanen die Saoedi-Arabië had gedeporteerd, willekeurig hebben vastgehouden en mishandeld, en anderen hebben blootgesteld aan gedwongen verdwijning. De Ethiopische autoriteiten hebben terugkeerders van Tigray-afkomst uit Saoedi-Arabië overgebracht naar opvangcentra in Addis Abeba, waar sommigen onrechtmatig zijn vastgehouden. Ze hebben ook gedeporteerden van Tigray-afkomst aangehouden bij controleposten op de wegen naar de regio Tigray of op de luchthaven Semera (Afar) en overgebracht naar detentiecentra in Afar of het zuiden van het land, aldus HRW.¹²⁷ De Ethiopische regering ontkent de beschuldigen van HRW, en stelt dat de regering getracht heeft om gedeporteerde Ethiopiërs niet terug te sturen naar oorlogsgebieden.¹²⁸

In maart 2022 tekenen de regeringen van Ethiopië en Saoedi-Arabië een nieuwe overeenkomst voor de terugkeer van meer dan 100.000 Ethiopische migranten.¹²⁹ In 2022 registreert IOM 93.500 Ethiopische terugkeerders, van wie 20 % van plan is terug te keren naar Tigray. Migranten die willen terugkeren naar conflictgebieden Tigray, Amhara of Afar, worden geconfronteerd met heel wat uitdagingen. Volgens IOM belanden veel terugkeerders in opvangcentra zonder de mogelijkheid om

¹²¹ Maahanmuuttovirasto/Maatietopalvelu - Finland, 21/11/2023, [url](#)

¹²² Mensenrechtenonderzoeker, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023

¹²³ USDoS, 26/09/2022, [url](#)

¹²⁴ USDoS, 20/03/2023, [url](#)

¹²⁵ USDoS, 24/07/2023, [url](#)

¹²⁶ HRW, 05/01/2022, [url](#)

¹²⁷ HRW, 05/01/2022, [url](#)

¹²⁸ The East African, 07/1/2022, [url](#)

¹²⁹ Mixed Migration Centre, 06/04/2023, [url](#)

naar huis terug te keren, zich te herenigen met familieleden of op enige manier in hun levensonderhoud te voorzien.¹³⁰

In het landenrapport van augustus 2022 van Landinfo geeft een vertegenwoordiger van een internationale organisatie aan dat de federale autoriteiten de terugkeer van migranten uit Saoedi-Arabië afhandelen in samenwerking met IOM. De meeste migranten verblijven gemiddeld 24 tot 48 uur in de opvangcentra. Volgens de bron hebben degenen die in de opvangcentra verblijven volledige bewegingsvrijheid en kunnen ze de centra verlaten wanneer ze maar willen. Migrant van Tigray-afkomst blijven vaak langer, omdat zij bij de terugkeer naar hun plaats van herkomst met praktische problemen worden geconfronteerd, onder meer vanwege de veiligheidssituatie en het gebrek aan financiële middelen, aldus de internationale organisatie.¹³¹ Een diplomatieke bron vertelt Landinfo dat Tigray-migranten zich eind 2021 verzamelen in de opvangcentra. Ze zijn vrij om naar huis terug te keren, maar de veiligheidssituatie en de beperkte mogelijkheden om de grens met Tigray over te steken maken dit moeilijk. Volgens deze bron vrezen de autoriteiten nog steeds dat terugkerende Tigrayanen zich bij de TDF zullen aansluiten. In het licht hiervan acht de bron het waarschijnlijk dat de autoriteiten een bepaalde veiligheidsbeoordeling van de migranten uitvoeren alvorens hen vervoer naar huis aan te bieden. De bron gaat ervan uit dat personen waarover de autoriteiten vermoedens hebben, langer in de opvang gehouden worden. De bron weet niet of de autoriteiten deze migranten overbrengen naar gesloten gevangenissen.¹³²

Volgens een internationale organisatie, gecontacteerd door het Zweedse Lifos in oktober 2022, verblijven sommige Tigrayanen die zijn teruggekeerd vanuit Saoedi-Arabië in tijdelijke kampen of centra, waar ze zijn geplaatst voor hun eigen veiligheid omdat ze niet kunnen verder reizen naar Tigray vanwege het conflict. Volgens die bron kunnen Tigrayanen vrij bewegen binnen deze kampen. Diegene die familie hebben in Addis Abeba kunnen bij hen verblijven indien zij dit verkiezen. De bron haalt aan dat de meeste personen in deze kampen Tigrayanen zijn.¹³³

In haar jaarrapport voor 2023 over de terugkeer van Ethiopische migranten vanuit Saoedi-Arabië schrijft IOM dat de helft minder migranten terugkeerden dan het voorgaande jaar, namelijk 43.000 in 2023 ten opzichte van 93.500 in 2022. De organisatie wijdt die daling aan een pauze in de terugkeer van migranten tussen april en oktober 2023 vanwege te beperkte opvangcapaciteit in centra in Addis Abeba. Volgens cijfers van IOM waren een vierde van de teruggekeerde migranten in 2023 afkomstig uit Tigray.¹³⁴

In september 2023 meldt VOA dat honderden Ethiopische migranten in Jemen zijn gestrand als gevolg van de opschorting van de repatriëringen. IOM, die toezicht houdt op de vrijwillige terugkeer van Jemen naar Ethiopië, schortte de terugkeer van migranten uit Tigray of Amhara op vanwege de onveiligheid in deze regio's.¹³⁵ In december 2023 hervat IOM haar terugkeerprogramma.¹³⁶

In maart 2024 maakt de Ethiopische regering bekend dat het begin april 2024 start met de repatriëring van zo'n 70.000 Ethiopiërs die zich in Saoedi-Arabië bevinden, aldus The East African. Het artikel maakt geen melding van de etnische achtergrond van de terugkeerders.¹³⁷

¹³⁰ IOM, 2023, [url](#)

¹³¹ Landinfo, 19/08/2022, [url](#)

¹³² Landinfo, 19/08/2022, [url](#)

¹³³ Lifos, 28/02/2023, [url](#)

¹³⁴ IOM, 05/2024, [url](#)

¹³⁵ VOA, 15/09/2023, [url](#)

¹³⁶ IOM, 13/12/2023, [url](#)

¹³⁷ The East African, 30/03/2024, [url](#)

Een mensenrechtenonderzoeker waarmee Cedoca in gesprek ging tijdens haar bezoek aan Addis Abeba in november 2023 gaf eveneens aan dat Tigrayanen die tijdens de oorlog waren teruggekeerd uit Saoedi-Arabië met hulp van IOM terecht gekomen waren in detentiecentra in Afar. Cedoca contacteerde de mensenrechtenonderzoeker in juni 2024 om te vragen of er nog incidenten zijn voorgevallen van arrestaties en detentie van terugkeerders van Tigray-afkomst na het gesprek in november 2023, maar ontving geen antwoord. Een onderzoeker betrokken bij dezelfde onderzoeksorganisatie stelt in juni 2024 in een videogesprek met Cedoca daarover geen informatie te hebben.¹³⁸

---

¹³⁸ Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprek, 21/06/2024

Samenvatting

De vijandelijkheden in de noordelijke regio Tigray die starten in november 2020, gaan gepaard met repressie en arrestaties van Tigrayanen in de rest van het land. De arrestatiecampagnes van Tigrayanen tijdens het conflict varieerden in omvang en gebeurden in golven. Deze verschillende episodes lopen in lijn met de gebeurtenissen doorheen het conflict.

Het aantal acties tegen Tigrayanen neemt aanzienlijk af na het opheffen van de noodtoestand in februari 2022 en na het CoHA tussen het Tigray People's Liberation Front en de federale regering in november 2022. Bronnen halen aan dat, ondanks de schijnbare terugkeer naar het normale leven na het CoHA, veel Tigrayanen hun vertrouwen in de Ethiopische staat verloren zijn. Velen ervaren psychologische en economische gevolgen van de maatregelen waaraan ze in de periode november 2020–november 2022 onderworpen zijn.

De bronnen waarmee Cedoca sprak tijdens de FFM in Ethiopië in november 2023 vermelden dat alle Tigrayanen die werden opgepakt en vastgehouden onder de noodtoestand gradueel zijn vrijgelaten na de opheffing van de noodtoestand in februari 2022, met uitzondering van diegenen waartegen een gerechtelijke zaak aanhangig is of diegenen die veroordeeld zijn. Een bron haalt aan dat er geen officiële cijfers zijn, maar dat - voor zover zij weten - alle burgers die arbitrair werden vastgehouden zijn vrijgelaten.

Duizenden Tigrayanen die deel uitmaken van de ENDF werden kort na de uitbraak van de oorlog in november 2020 gearresteerd. Volgens een rapport van een lokale mensenrechtenorganisatie zitten in april 2024 nog minstens 154 voormalige personeelsleden van de ENDF van Tigray-afkomst vast, verspreid over zestien federale militaire kampen en gevangenissen in het hele land. Een andere mensenrechtenorganisatie heeft weet van 51 verdwijningen, 143 personen die een straf uitzitten en één persoon die nog niet werd berecht onder de voormalige ENDF-personeelsleden van Tigray-afkomst. Volgens de cijfers van de tweede organisatie kwamen 33 anderen om in detentie.

De bronnen waarmee Cedoca sprak tijdens een FFM naar Ethiopië in november 2023 waren het er over eens dat de situatie voor Tigrayanen in de hoofdstad verbeterd was en dat er niet langer sprake was van discriminatie van Tigrayanen door de autoriteiten. Enkele bronnen haalden aan dat de algemene mensenrechtensituatie in het land achteruit gaat en dat de focus van de autoriteiten eerder gericht is op personen van Amhara-afkomst. Een bron wijst er wel op dat Tigrayanen niet vertegenwoordigd zijn in federale instituties of veiligheidsinstellingen zoals de politie. Identiteitsdocumenten zijn niet altijd makkelijk te bekomen voor Tigrayanen in Addis Abeba, onder meer door de onderbreking van administratieve diensten in Tigray.

Op 4 augustus 2023 kondigt de Ethiopische ministerraad de noodtoestand af in de regio Amhara. In de dagen en weken nadien vinden arrestaties plaats in de regio Amhara alsook in de hoofdstad Addis Abeba. De arrestaties viseren vooral burgers van Amhara-afkomst, maar treffen ook - in mindere mate - Oromo, daklozen, irreguliere migranten en Eritreeërs. Er vinden daarnaast gerichte arrestaties plaats van journalisten en opposanten. In december 2023 en maart 2024 is sprake van arrestaties in Addis Abeba van jongeren met (vermeende) banden met Amhara- en Oromo-militanten.

Op het einde van maart 2024 en in april 2024 gaan geruchten de ronde over arrestaties van jonge Tigrayanen in de hoofdstad. Deze arrestaties gebeuren vanwege een (vermeende) alliantie tussen Fano-groepen en de TDF. Twee bronnen halen aan dat er nog steeds arrestaties van Tigrayanen plaatsvinden in de hoofdstad, maar dat het aantal arrestanten en de duur van de detentie danig

verschilt met de situatie tijdens de oorlog. Volgens een bron zou het voornamelijk gaan over Tigrayanen met TDF-affiliatie, Tigrayanen zonder geldig identiteitsbewijs, Tigrayanen die in groep rondhangen in bars en koffiehuisen, en straatverkopers, bedelaars en daklozen.

De noodtoestand eindigt begin juni 2024. De EHRC eist hierop de vrijlating van personen die op grond van het nooddecreet gevangen zitten.

In juni 2024 zijn de inwoners van de regio Tigray nog steeds niet vertegenwoordigd in het federale parlement en de federale rechtbank, noch binnen het ministerie van Justitie, het ministerie van Buitenlandse Zaken, het ministerie van Financiën en andere kritische instellingen. Bronnen halen aan dat er geen gelijke vertegenwoordiging is in de veiligheidsinstellingen, zoals het leger, de politie en de inlichtingendiensten.

De informatie over de behandeling door de Ethiopische autoriteiten van terugkeerders van Tigray-etnie in de onderzoeksperiode (mei 2023 – mei 2024) is schaars. Cedoca vond geen informatie over de behandeling van Tigrayanen die terugkeerden vanuit Europa in de onderzoeksperiode. Cedoca vernam wel van een incident in juli 2023 waarbij een Tigrayaan die reisde vanuit Australië geen toelating kreeg om door te reizen naar Mekelle vanuit de luchthaven van Addis Abeba en kortstondig werd vastgehouden alvorens het land te worden uitgezet. Een advocaat werkzaam binnen een mensenrechtenorganisatie haalt een concreet incident aan waarbij een voormalig lid van de VN-Vredesmacht, gestationeerd op de grens tussen Soedan en Zuid-Soedan, na terugkeer naar Ethiopië is gearresteerd en veroordeeld voor een militaire rechtbank in juni 2024.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Advocaat werkzaam binnen een Ethiopische mensenrechtenorganisatie (E), videogesprekken, 21/06/2024, 27/06/2024, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Ethiopische mensenrechtenorganisatie (A), gesprek, Addis Abeba, 14/11/2023, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Ethiopische mensenrechtenorganisatie (B), gesprek, Addis Abeba, 16/11/2023, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C), e-mail, 20/06/2024, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Ethiopische mensenrechtenorganisatie (C), gesprek, Addis Abeba, 15/11/2023, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Ethiopische mensenrechtenorganisatie (D), gesprek, Addis Abeba, 17/11/2023, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Macé C., journalist voor Libération en auteur van een artikel over de situatie van etnische Tigray in Addis Abeba, e-mail, 15/05/2023, c.mace@liberation.fr

Mensenrechtenonderzoeker, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Nyssen J., hoogleraar Geografie aan de Universiteit van Gent met een bijzonder expertise in Tigray en Ethiopië, e-mail, 12/05/2023, 13/05/2023, jan.nyssen@ugent.be

Politieke waarnemers, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Tigrayaan werkzaam voor een internationale organisatie, e-mail, 13/06/2024, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Tigrayaan werkzaam voor een internationale organisatie, gesprek, Addis Abeba, 23/11/2023, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Tigrayaanse activist en econoom, berichten via sociale media, 06/06/2024, 10/06/2024, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Tigrayaanse activist en econoom, gesprek, Addis Abeba, 17/11/2023, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Tigrayaanse journalist woonachtig in Addis Abeba, gesprek, 15/11/2023, Addis Abeba, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Van Reisen M., hoogleraar Internationale Relaties Innovatie en Zorg aan de Universiteit van Tilburg, e-mail, 25/05/2023, M.vanReisen@tilburguniversity.edu

Vertegenwoordiger van het directoraat-generaal van het Tigray Statistics and Vital Events Registration Agency, e-mail, 18/04/2024, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Woordvoerder oppositiepartij in Tigray, berichten via sociale media, 24/06/2024, identiteit en contactgegevens niet meegedeeld om de veiligheid van deze bron te garanderen

Geschreven en audiovisuele bronnen

Addis Abeba, #ASDailyScoop: Court upholds NEBE ruling declining request to establish TPLF as new regional party, 07/08/2023, <https://eng.addisstandard.com/asdailyscoop-court-upholds-nebe-ruling-declining-request-to-establish-tplf-as-new-regional-party/> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Addis Fortune, Addis Abeba Hotels Closed Temporarily Over 'Inciting' Music, 11/07/2021, <https://addisfortune.news/addis-abeba-hotels-closed-temporarily-over-inciting-music/> [geraadpleegd op 20/08/2021]

Addis Fortune, Central Bank Cautions Banks over Accounts in Tigray, 03/07/2021, <https://addisfortune.news/central-bank-cautions-banks-over-accounts-in-tigray/> [geraadpleegd op 20/08/2021]

Addis Standard, Addis Abeba Joint Peace and Security Task Force Announces Taking Strident Measures on Supporters TPLF, 02/11/2021, <https://addisstandard.com/news-alert-addis-abeba-joint-peace-and-security-task-force-announces-taking-strident-measures-on-supporters-tplf-nostalgic-individuals/> [geraadpleegd op 04/07/2022]

Addis Standard, Analysis: Amid allegations of extrajudicial killings, more than 200 Tigrayan ex-ENDF soldiers languish in prison, families cry out for justice, 06/03/2024, <https://addisstandard.com/analysis-amid-allegations-of-extrajudicial-killings-more-than-200-tigrayan-ex-endf-soldiers-languish-in-prison-families-cry-out-for-justice> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Addis Standard, Echoes of Tigray: Stories of Tigrayan children struggling for survival on the streets of Addis, 13/12/2023, <https://addisstandard.com/echoes-of-tigray-stories-of-tigrayan-children-struggling-for-survival-on-the-streets-of-addis/?amp=1> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Addis Standard, Ethiopia terminates charges against TPLF military, civilian leaders, 30/03/2023, <https://addisstandard.com/newsalert-ethiopia-terminates-charges-against-tplf-military-civilian-leaders> [geraadpleegd op 15/05/2023]

Addis Standard, News: Amnesty says Tigrayans targeted in fresh wave of arrests amid SoE; gov't denies, 13/11/2021, https://addisstandard.com/news-amnesty-says-tigrayans-targeted-in-fresh-wave-of-arrests-amid-soe-govt-denies/?utm_source=dlvr.it&utm_medium=twitter [geraadpleegd op 08/07/2022]

Addis Standard, News: Human Rights Commission urges release of detainees following end of State of Emergency in Amhara region, 05/06/2024, <https://addisstandard.com/human-rights-commission-urges-release-of-detainees-following-end-of-state-of-emergency-in-amhara-region> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Addis Standard, News: Joint task force announces arrest of 50 suspects "plotting violence, terror" targeting Addis Abeba, 20/03/2024, <https://addisstandard.com/joint-task-force-announces-arrest-of-50-suspects-plotting-violence-terror-targeting-addis-abeba/> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Addis Standard, News: MP, Councilmen facing terrorism charges appear before court in a closed hearing, 30/03/2024, <https://addisstandard.com/mp-councilmen-facing-terrorism-charges-appear-before-court-in-a-closed-hearing> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Addis Standard, News: Tigray interim admin, TPLF say election board decision unacceptable legally, politically; caution it endangers existence of interim admin, renders peace process ownerless, 17/05/2023, <https://addisstandard.com/news-tigray-interim-admin-tplf-say-election-board-decision-unacceptably-legally-politically-caution-it-endangers-existence-of-interim-admin-renders-peace-process-ownerless> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Addis Standard, News: Tigray Interim Admin, TPLF vow to investigate corruption, bring comprehensive reform and ensure release of detained Tigrayans, 30/09/2023, <https://addisstandard.com/news-tigray-interim-admin-tplf-vow-to-investigate-corruption-bring-comprehensive-reform-and-ensure-release-of-detained-tigrayans> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Addis Standard, *Senior TPLF, former federal gov. officials, opposition leader Dori Asgedom released after charges terminated*, 30/03/2023, <https://addisstandard.com/update-senior-tplf-former-federal-gov-officials-opposition-leader-dori-asgedom-released-after-charges-terminated/> [geraadpleegd op 15/05/2023]

African Arguments, *'We thought he was dead': Tigrayans speak of torture in detention*, 25/10/2021, <https://africanarguments.org/2021/10/we-thought-he-was-dead-tigrayans-speak-of-torture-in-detention-tigray-war-ethiopia> [geraadpleegd op 27/06/2022]

Al Jazeera, *Ethiopian officials accused of extorting Tigrayan detainees*, 10/02/2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/2/10/ethiopian-officials-accused-of-extorting-tigrayan-detainees> [geraadpleegd op 05/07/2022]

Al Jazeera, *Fate of jailed fighters still unknown months after Ethiopia truce*, 13/06/2023, <https://www.aljazeera.com/features/2023/6/13/fate-of-jailed-fighters-still-unknown-months-after-ethiopia-truce> [geraadpleegd op 21/06/2023]

Al Jazeera, *Fear pervades as Tigrayans rounded up after battlefield reversals*, 14/07/2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/7/14/fear-pervades-as-tigrayans-rounded-up-after-battlefield-reversals> [geraadpleegd op 02/09/2021]

Amnesty International (AI), *Ethiopia: Authorities must grant independent investigators, media unfettered access to Amhara region to probe violations under state of emergency*, 18/08/2023, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/08/ethiopia-authorities-must-grant-independent-investigators-media-unfettered-access-to-amhara-region-to-probe-violations-under-state-of-emergency/> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Amnesty International (AI), *Ethiopia: Authorities must stop using state of emergency law to silence peaceful dissent*, 19/02/2024, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2024/02/ethiopia-authorities-must-stop-using-state-of-emergency-law-to-silence-peaceful-dissent/> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Amnesty International (AI), *Ethiopia: End arbitrary detentions of Tigrayans, activists and journalists in Addis Ababa and reveal whereabouts of unaccounted detainees*, 16/07/2021, <https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2021/07/ethiopia-end-arbitrary-detentions-of-tigrayans-activists> [geraadpleegd op 20/08/2021]

Amnesty International (AI), *Ethiopia: Tigrayans targeted in fresh wave of ethnically motivated detentions in Addis Ababa*, 12/11/2021, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/11/ethiopia-tigrayans-targeted-in-fresh-wave-of-ethnically-motivated-detentions-in-addis-ababa/> [geraadpleegd op 08/07/2022]

Anadolu Agency (AA), *Ethiopia passes bill to allow Tigray region's banned organization to register as political party*, 04/06/2024, <https://www.aa.com.tr/en/africa/ethiopia-passes-bill-to-allow-tigray-regions-banned-organization-to-register-as-political-party/3239995> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Arab News, *'Nothing like peace': Tigrayans celebrate festival after war hiatus*, 25/08/2023, <https://www.arabnews.com/node/2361601/world> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Associated Press (AP), *'Clean out our insides': Ethiopia detains Tigrayans amid war*, 29/04/2021, <https://apnews.com/article/africa-ethiopia-race-and-ethnicity> [geraadpleegd op 17/05/2021]

Associated Press (AP), *'Purely ethnic profiling': New wave of Tigrayans detained*, 13/07/2021, <https://apnews.com/article/africa-race-and-ethnicity-racial-injustice-b1a97f2569592f499565bfb6e673dc3d> [geraadpleegd op 02/09/2021]

BBC Amharic, *በአዲስ አበባ ከተማው ሰፊ ጋር በተያያዘ 4 አስተባባሪዎች እና 97 ሰዎች ታሰሩ [4 coordinators and 97 people were arrested in connection with the rally called in Addis Ababa]*, 07/12/2023, <https://www.bbc.com/amharic/articles/c0k2ekezvyvo> [geraadpleegd op 07/06/2024]

BBC, *Ethiopia's Tigray conflict: Mass arrests and ethnic profiling haunt Addis Ababa*, 21/11/2021, <https://www.bbc.com/news/world-africa-59347230> [geraadpleegd op 04/07/2022]

- Borkena, *Massive crackdown in Addis Ababa ahead of planned demonstration*, 06/12/2023, <https://borkena.com/2023/12/06/ethiopia-massive-crackdown-in-addis-ababa-ahead-of-planned-demonstration/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Committee to Protect Journalists (CPJ), *Ethiopian authorities detain Ethio News chief editor Belay Manaye without charge*, 04/12/2023, <https://cpj.org/2023/12/ethiopian-authorities-detain-ethio-news-chief-editor-belay-manaye-without-charge/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Committee to Protect Journalists (CPJ), *Fleeing prolonged media crackdown, Ethiopian journalists struggle in exile*, 18/06/2024, <https://cpj.org/2024/06/fleeing-prolonged-media-crackdown-ethiopian-journalists-struggle-in-exile/> [geraadpleegd op 25/06/2024]
- Ethiopia Insight (Sew M.), *Diary of an arbitrary detention in Ethiopia*, 11/02/2022, <https://www.ethiopia-insight.com/2022/02/11/diary-of-an-arbitrary-detention-in-ethiopia> [geraadpleegd op 05/07/2022]
- Ethiopia Insight (Yohannes Teklu A.), *Because of the war, many Tigrayans no longer identify with Ethiopia*, 16/01/2023, <https://www.ethiopia-insight.com/2023/01/16/because-of-the-war-many-tigrayans-no-longer-identify-with-ethiopia/> [geraadpleegd op 15/05/2023]
- Ethiopian Human Rights Commission (EHRC), *Amhara Region: Concerning human rights violations in the context of the armed conflict*, 18/09/2023, <https://ehrc.org/amhara-region-concerning-human-rights-violations-in-the-context-of-the-armed-conflict/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Ethiopian Human Rights Commission (EHRC), *The human rights impact of the armed conflict on civilians in Amhara Regional State*, 14/08/2023, <https://ehrc.org/the-human-rights-impact-of-the-armed-conflict-on-civilians-in-amhara-regional-state/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Ethiopian Peace Observatory (EPO), *EPO Weekly: 2-8 December 2023*, 13/12/2023, <https://epo.acleddata.com/2023/12/13/epo-weekly-2-8-december-2023/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Hailu Kebede (@HailuKebede_), *Weekly presser from Salsay Weyane Tigray [...]* [X post], 08/04/2024, https://x.com/HailuKebede_/status/1777400602286252155 [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Human Rights Watch (HRW), *Ethiopia: Ethnic Tigrayans Forcibly Disappeared. Discriminatory Arrests, Detentions, Business Closures in Addis Ababa*, 18/08/2021, <https://www.hrw.org/news/2021/08/18/ethiopia-ethnic-tigrayans-forcibly-disappeared> [geraadpleegd op 20/08/2021]
- Human Rights Watch (HRW), *Ethiopia: Ethnic Tigrayans Forcibly Disappeared. Discriminatory Arrests, Detentions, Business Closures in Addis Ababa*, 18/08/2021, <https://www.hrw.org/news/2021/08/18/ethiopia-ethnic-tigrayans-forcibly-disappeared> [geraadpleegd op 20/08/2021]
- Human Rights Watch (HRW), *Ethiopia: International Action Needed to Prevent Atrocities*, 08/11/2021, https://www.hrw.org/news/2021/11/08/ethiopia-international-action-needed-prevent-atrocities?utm_source=divr.it&utm_medium=twitter [geraadpleegd op 24/06/2022]
- Human Rights Watch (HRW), *Ethiopia: Returned Tigrayans Detained, Abused*, 05/01/2022, <https://www.hrw.org/news/2022/01/05/ethiopia-returned-tigrayans-detained-abused> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Human Rights Watch (HRW), *The Latest on the Crisis in Ethiopia's Tigray Region*, 30/07/2021, <https://www.hrw.org/news/2021/07/30/latest-crisis-ethiopia-tigray-region> [geraadpleegd op 23/08/2021]
- International Crisis Group (ICG), *Ethiopia's Tigray War: A Deadly, Dangerous Stalemate*, 02/04/2021, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/b171-ethiopia-tigray-war-deadly-dangerous-stalemate> [geraadpleegd op 17/05/2021]
- International Crisis Group (ICG), *Time to End Ethiopia's Unwinnable Civil War*, 10/12/2021, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/time-end-ethiopia-unwinnable-civil-war>

- International Crisis Group (ICG), *Turning the Pretoria Deal into Lasting Peace in Ethiopia*, 23/11/2022, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/ethiopia/turning-pretoria-deal-lasting-peace-ethiopia> [geraadpleegd op 15/05/2023]
- International Organization for Migration (IOM), *IOM Resumes Voluntary Return Flights for Stranded Ethiopian Migrants in Yemen*, 13/12/2023, <https://www.iom.int/news/iom-resumes-voluntary-return-flights-stranded-ethiopian-migrants-yemen> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- International Organization for Migration (IOM), *Return Of Ethiopian Migrants From The Kingdom Of Saudi Arabia Annual Overview 2022, 2023*, https://eastandhornofafrica.iom.int/sites/g/files/tmzbd1701/files/documents/IOM_RDH_KSA_Annual_Overview_2022.pdf [geraadpleegd op 07/06/2024]
- International Organization for Migration (IOM), *Return Of Ethiopian Migrants From The Kingdom Of Saudi Arabia Annual Overview 2023*, 05/2024, https://eastandhornofafrica.iom.int/sites/g/files/tmzbd1701/files/documents/2024-05/iom_rdh_ksa_annual_overview_2023.pdf [geraadpleegd op 07/06/2024]
- International Tigrayan Lawyers Association, ትግራይ ኢ/የ ስህተት ሰዓት [Tigray en E/Ya momenteel] [Facebook post], 11/06/2024, <https://www.facebook.com/share/p/acWsYNhb87whV6Zx/> [geraadpleegd op 25/06/2024]
- International Tigrayan Lawyers Association, አብ ኣዲስ አበባ ከብ ዝሓለፈ ሰሙን ጀመሩ መንግሥታዊ ተጋሩ ብብዘሉ [...] [Er zijn sinds vorige week meer dan 1000 jongeren in Addis Abeba [...]] [Facebook post], 31/03/2024, https://www.facebook.com/story.php?story_fbid=435924528816144&id=100071958005378&mibextid=oFDknk&rid=ZFUqBInCPfARca4n [geraadpleegd op 25/06/2024]
- Landinfo, *Etiopia: Forhold for etniske tigrayer utenfor Tigray* [Ethiopia: Conditions for ethnic Tigrayans outside Tigray], 19/08/2022, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2022/08/Etiopia-respons-Forhold-for-etniske-tigrayer-utenfor-Tigray-AMKN-19082022.pdf> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Landinfo, *Etiopia: Forhold for tigrayer i Addis Abeba* [Ethiopië: omstandigheden voor Tigrayans in Addis Abeba], 29/03/2023, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2023/03/Etiopia-respons-Forhold-for-tigrayer-i-Addis-Abeba-29032023.pdf> [geraadpleegd op 30/05/2023]
- Lifos, *Landinformation: Etiopien. Tigreaner och deras situation utanför Tigray (version 2.0)* [Landinformatie: Ethiopië. Tigrayanen en hun situatie buiten Tigray (versie 2.0)], 28/02/2023, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=47167> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Maahanmuuttovirasto/Maatiетopalvelu - Finland, *Etiopia / Etniset tigret, pitkäaikaisen ulkomailta oleskelun vaikutukset paluuseen* / [Ethiopia / Ethnic Tigrayans, dwelling abroad and its impact on return], 21/11/2023, https://coi.euaa.europa.eu/administration/finland/PLib/786_Etiopia.docx [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, *Algemeen ambtsbericht Ethiopië januari 2024*, 31/01/2024, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2024/01/31/algemeen-ambtsbericht-ethiopië-januari-2024> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Mixed Migration Centre, *Experiences of Ethiopian returnees in Saudi Arabia Employment and unmet expectations*, 06/04/2023, <https://mixedmigration.org/resource/ethiopian-returnees-saudi-arabia-employment/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *OHCHR update on the human rights situation in Ethiopia in 2023*, 14/06/2024, <https://www.ohchr.org/en/documents/country-reports/ohchr-update-human-rights-situation-ethiopia-2023> [geraadpleegd op 25/06/2024]
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Oral Update on the situation of human rights in the Tigray region of Ethiopia and on progress made in the context of the Joint Investigation*, 07/03/2022, <https://www.ohchr.org/en/statements/2022/03/oral-update-situation-human-rights-tigray-region-ethiopia-and-progress-made> [geraadpleegd op 05/07/2022]

- Reuters, *Ethiopia extends state of emergency in Amhara*, 02/02/2024, <https://www.reuters.com/world/africa/ethiopia-extends-state-emergency-amhara-2024-02-02/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- Reuters, *Ethiopia takes Tigray's TPLF party off terrorism list*, 22/03/2023, <https://www.reuters.com/world/africa/ethiopia-removes-terrorist-designation-dominant-tigray-party-2023-03-22/> [geraadpleegd op 15/05/2023]
- Reuters, *Special Report: Ethiopia conflict prisoners*, 17/06/2022, <https://www.reuters.com/investigates/special-report/ethiopia-conflict-prisoners/> [geraadpleegd op 15/05/2023]
- Reuters, *Special Report-Ethiopia's crackdown on ethnic Tigrayans snares thousands*, 07/05/2021, <https://www.reuters.com/article/us-ethiopia-conflict-tigrayans-idUSKBN2CO0VF> [geraadpleegd op 17/05/2021]
- Rift Valley Institute, Peace Research Facility (Necho A.), *Understanding The Fano Insurgency In Ethiopia's Amhara Region*, 02/2024, https://riftvalley.net/wp-content/uploads/2024/02/Understanding-the-Fano-Insurgency_final-1.pdf [accessed on 26/04/2024]
- The East African, *Ethiopia denies mistreating deported Tigrayans*, 07/1/2022, <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/rest-of-africa/ethiopia-denies-mistreating-deported-tigrayans-3675126> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- The East African, *Ethiopia to repatriate 70,000 nationals from Saudi Arabia*, 30/03/2024, <https://www.theeastafrican.co.ke/tea/rest-of-africa/ethiopia-repatriates-70-000-from-saudi-arabia-4573338> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- The Guardian, *Ethiopia declares a state of emergency in Amhara amid increasing violence*, 04/08/2023, <https://www.theguardian.com/global-development/2023/aug/04/ethiopia-declares-a-state-of-emergency-in-amhara-amid-increasing-violence> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- The New York Times (NYT), *As War Goes On in Ethiopia, Ethnic Harassment Is on the Rise*, 12/12/2021, <https://www.nytimes.com/2020/12/12/world/africa/Ethiopia-Tigray-ethnic.html> [geraadpleegd op 04/07/2022]
- The New York Times (NYT), *Mass Detentions of Civilians Fan Climate of Fear in Ethiopia*, 17/11/2021, <https://www.nytimes.com/2021/11/17/world/africa/ethiopia-tigrayan-detention.html> [geraadpleegd op 04/07/2022]
- The Reporter Ethiopia, *More than 150 ethnic Tigrayan former ENDF Members held unjustly in prisons: report*, 27/04/2024, <https://www.thereporterethiopia.com/39847/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- The Washington Post, *Ethiopian guards massacred scores of Tigrayan prisoners, witnesses say*, 04/12/2022, <https://www.washingtonpost.com/world/2022/12/05/ethiopia-tigray-massacre-killing-prisoners/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- UMD Media (@UMDMedia_), *officers at Bole International Airport forcing him to board Ethiopian Airlines flight ET-686 to #NewDelhi, #India with scheduled departure at 10:55pm local time [...]* [X post], 15/07/2023, https://x.com/UMDMedia_/status/1679995827098628096 [geraadpleegd op 07/06/2024]
- UMD Media, *Arrest of Tigrayans in Addis Ababa Amidst Rising Fear of New War Following PM Abiy Ahmed's Warning: "Do Not Say I Didn't Warn You Afterward"*, 04/2024, <https://umdmmedia.com/2024/04/arrest-of-tigrayans-in-addis-ababa-amidst-rising-fear-of-new-war-following-pm-abiy-ahmeds-warning-do-not-say-i-didnt-warn-you-afterward/> [geraadpleegd op 07/06/2024]
- United Nations News (UN News), *Ethiopia: Mass arbitrary arrests target Tigrayans, says UN rights office*, 16/11/2021, <https://news.un.org/en/story/2021/11/1105892> [geraadpleegd op 05/07/2022]

United States Department of State (USDoS), *2022 Country Reports on Human Rights Practices: Ethiopia*, 20/03/2023, <https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/ethiopia> [geraadpleegd op 07/06/2024]

United States Department of State (USDoS), *2022 Trafficking in Persons Report: Ethiopia*, 26/09/2022, <https://www.state.gov/reports/2022-trafficking-in-persons-report/ethiopia/> [geraadpleegd op 07/06/2024]

United States Department of State (USDoS), *2023 Country Reports on Human Rights Practices: Ethiopia*, 23/04/2024, <https://www.state.gov/reports/2023-country-reports-on-human-rights-practices/ethiopia/> [geraadpleegd op 07/06/2024]

United States Department of State (USDoS), *2023 Trafficking in Persons Report: Ethiopia*, 24/07/2023, <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/ethiopia/> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Utrikesmagasinet (Tronvoll K.) via WayBack Machine, *Etiopienkrisen - Varning för etnisk rensning och storkrig [Crisis in Ethiopië - Waarschuwing voor etnische zuiveringen en grote oorlogen]*, 11/11/2020, <https://web.archive.org/web/20201130073934/https://www.ui.se/utrikesmagasinet/intervjuer/etiopienkrig/> [geraadpleegd op 17/05/2021]

Voice of America (VOA), *Detained Tigrayan Civilians in Ethiopia Recall Abuse*, 13/07/2022, <https://www.voaafrica.com/a/released-tigrayans-in-ethiopia-recall-detention-abuse-/6657296.html> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Voice of America (VOA), *Ethiopian Migrants Stuck in Yemen as Repatriation Pauses*, 15/09/2023, <https://www.voanews.com/a/ethiopian-migrants-stuck-in-yemen-as-repatriation-pauses-/7270573.html> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Voice of America (VOA), *Witnesses Say Mass Arrests Underway in Ethiopian Capital*, 14/08/2023, <https://www.voaafrica.com/a/witnesses-say-mass-arrests-underway-in-ethiopian-capital/7224253.html> [geraadpleegd op 07/06/2024]

Yabele, *Tigrayan Monk Detained at Ethiopian Airport Amidst Concerns over Church Administration and Ongoing Discrimination against Ethnic Tigrayans*, 14/07/2023, <https://yabelemedia.com/2023/07/14/6904/> [geraadpleegd op 07/06/2024]

ቅድሚያ ንሰብአዊ መሰላት / Human Rights First, *በእስር ላይ የሚገኙ የመከላከያ ሰራዊት አባላት የነበሩ የትግራይ ተወላጆች በተመለከተ ቅድሚያ [Prioriteit met betrekking tot Tigray-inboorlingen die lid waren van de strijdkrachten in de gevangenis]* [Facebook post], 26/04/2024, <https://www.facebook.com/share/p/n4a1ScwReAauPmcd/?mibextid=kFxxJD> [geraadpleegd op 25/06/2024]